

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**İSTANBUL'DAKİ DÖRT VAKIF ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞINI YORDAYAN
PSİKO-SOSYAL DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ**

Şeyma GEMİCİ ÜNSAL

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nadire Gülçin YILDIZ

İSTANBUL - 2015

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**İSTANBUL'DAKİ DÖRT VAKIF ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞINI YORDAYAN
PSİKO-SOSYAL DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ**

Şeyma GEMİCİ ÜNSAL

124102063

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nadire Gülçin YILDIZ

İSTANBUL - 2015

BİLİMSEL ETİK KURUL FORMU

REKTÖRLÜK - FAKÜLTELER - MESLEK YÜKSEKOKULU
Altunizade Mah. Haluk Türksoy Sk. No:14 PK:34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 216 400 22 22 Fax: +90 216 474 12 56 E-posta: info@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK
(KLİNİK VE İNSAN ÜZERİNDE YAPILAN)ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

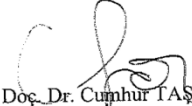
SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2015 / 22

16 Şubat 15

Yrd. Doç. Dr. Nadire Gülçin YILDIZ
(Şeyma GEMİCİ)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 13 Şubat 2015 tarihinde, 02 No.lu toplantısında değerlendirmeye almış olduğu "İstanbul'daki Dört Vakıf Üniversitesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi" adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Yrd. Doç. Dr. Cumhuri İTAŞ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 124102063
Öğrenci Adı Soyadı	: Seyma GEMİCİ ÜNSAL
Anabilim Dalı	: Klinik Psikolojisi
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Nadire Gülçin Yıldız
Tezin Başlığı	: Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığını Yordayan Psikososyal Değişkenlerin İncelenmesi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 10.06.2015	Saati	: 14:00
-----------------	--------------	-------	---------

Öğrenci Savunmaya : GELDI

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUGU

- Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez **KABUL** edilmiştir.
- Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin **DÜZELTİLMESİ** için ..... ay **EK SÜRE** verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)
- Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin **REDDEDİLMESİ** kararı alınmıştır.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi. Değişti.

Tezin Yeni Başlığı :

Öğrenci Savunmaya : GELMEDİ

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ ile **REDDEDİLMİŞTİR.**

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Yrd. Doç. Dr. Nadire Gülçin Yıldız	
Danışman Üye	Yrd. Doç. Dr. Nadire Gülçin Yıldız	
Üye	Yrd. Doç. Dr. F. Duygu Kaya Yertutanol	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Cevher Zor	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Abil Özdoğan	

(Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları (form YL-13) gerekir.)

Tarih : 10. / 06 / 20 15.

Sayı No :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

.....
Anabilim Dalı Başkanı

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
BİLİMSEL ETİK KURUL FORMU	iii
TEŞEKKÜR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırma Soruları	3
1.4. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1.5. Tanımlar	5
BÖLÜM II	8
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1 Üniversite Gençliği.....	8
2.2 Kimlik Kavramı.....	9
2.3 İnternet.....	10
2.4 Bağımlılık	10
2.5 İnternet Bağımlılığı	12
2.5.1 Bir Psikiyatrik Hastalık Belirtisi Olarak İnternet Bağımlılığı	13
2.5.2 Bir Hastalık Olarak İnternet Bağımlılığı	13
2.6 İnternet Bağımlılığını Açıklayan Kuramsal Yaklaşımlar	17
2.6.1 Young Dört Kategori Kuramı	17
2.6.2 Grohol'ün Sosyalleşme Kuramı	19
2.6.3 Caplan'ın Kuramı	20
2.6.4 Suler İnternet Bağımlılığı Kuramı	21
2.7 İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	23

2.7.1 Türkiye’de Yapılan Çalışmalar.....	28
BÖLÜM III.....	31
YÖNTEM.....	31
3.1. Araştırma Modeli	31
3.2 Evren ve Örneklem.....	31
3.3.Kullanılan Ölçekler	31
3.3.1. İnternet Bağımlılık Ölçeği	32
3.3.2. UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	33
3.3.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği.....	34
3.3.4 Kişisel Bilgi Formu.....	34
3.4. Verilerin Toplanması.....	35
3.5. Verilerin Analizi.....	35
BÖLÜM IV	37
4. BULGULAR.....	37
4.1 Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....	37
4.2 Ölçeklerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	40
4.3 Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Demografik Özelliklere Göre Ortalamaları.....	41
4.4 Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Demografik Özelliklere Göre Ortalamaları	59
Korelasyon Analizleri.....	64
Regresyon analizleri	66
BÖLÜM V.....	68
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	68
5a. Sınırlılıklar.....	73
5b. Öneriler.....	74
KAYNAKÇA	76
EK 1: Demografik Form.....	84
EK 2: UCLA-LS.....	86

EK 4: İBO.....	90
ÖZGEÇMİŞ.....	94

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmalarımın hazırlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamalarında ilgisi ve yönlendirmeleriyle her zaman bana yardım eden, bilgisi ve tecrübesini sabırla paylaşan değerli Yrd.Doç.Dr. Nadire Gülçin YILDIZ hocama teşekkür ederim.

Tez yazma sürecimde bana her türlü desteği veren aileme ve koşulsuz sevgi ve desteğini üzerimde her daim hissettiğim değerli eşim Mehmet Emre ÜNSAL'a teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

(ÜNSAL,G., Şeyma, Yüksek Lisans, İstanbul, 2015)

İSTANBUL'DAKİ DÖRT VAKIF ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNETBAĞIMLILIĞINI YORDAYAN PSİKO-SOSYAL DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amaçlarıproblemlili internet kullanıcılarının profilini belirlemek, problemlili internet kullanımında etkili faktörleri saptamak ve üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu evre için önemli olan psikososyal etkenlerin etkisini ölçümlemek olarak belirtilebilir. Bu bağlamda İstanbul ili dahilinde Üsküdar Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Şehir Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde öğrenim gören toplam 160 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada veri toplamak adına “İnternet Bağımlılığı Ölçeği”, “UCLA Yalnızlık Ölçeği” ve “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin demografik özellikleri (cinsiyet, akademik başarı/ortalama, ailelerinin gelir ve eğitim düzeyleri), internette geçirdikleri süreyi, internete bağlandıkları yerleri, internet kullanım amaçlarıdeğerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin yaş, babasının eğitim durumu, aile gelir düzeyi, yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer ve internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olup olmama durumuna istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; cinsiyet, medeni durum, annenin eğitimi, beraber yaşadığı bireyler, aile tipinin anlamlı düzeyde farklılaşma yarattığı saptanmıştır. İnternet bağımlılığını etkileyen faktörler arasında cinsiyet, medeni durum, annesinin eğitim durumu,aile gelir düzeyi, akademik başarı düzeyi, yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer, beraber yaşadığı bireyler ve aile tipinin anlamlı etki sahibi görülmezken; yaş, babanın eğitimi, internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olup olmama durumunun etkili olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yalnızlık düzeyleri ile yaş, anne ve babasının eğitim durumu, aile gelir düzeyi, internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olup olmama durumu arasında anlamlı ilişki saptanmazken; cinsiyet, medeni durum, akademik başarı, yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer durumu, beraber yaşadığı birey ve aile tipi ile anlamlı ilişki ifade edilebilmektedir. Yalnızlık ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Elde edilen veriler internet bağımlılığı için risk grubunda yer alan üniversite öğrencilerini belirler

niteliktedir. Bundan sonraki çalışmalarda, burada yer verilmemiş olan faktörlerin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: İnternet bağımlılığı, sosyal destek, yalnızlık, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

(ÜNSAL,G., Şeyma, Yüksek Lisans, İstanbul, 2015)

A STUDY OF PSYCHOSOCIAL VARIABLES THAT PREDICT INTERNET ADDICTION AMONG THE STUDENTS OF FOUR FOUNDATION UNIVERSITIES IN ISTANBUL

The purposes of this study is to determine profiles of problematic internet users, to determine the effective factors in problematic internet usage, and to evaluate the psychosocial factors that are important for university students. In this scope, 160 students who study in ÜsküdarUniversity, Fatih Sultan Mehmet University, ŞehirUniversity, and İstanbul Commerce University, which are within the Istanbul city limits. In order to gather data, “Internet Addiction Test”, “UCLA Loneliness Scale”, and “Multidimensional Scale of Perceived Social Support” were used. Additionally, students’ demographics (gender, academic success/GPA, families’ income and education level), the time they spend online, the places where they connect to the internet, and their purposes of using the internet were evaluated. The study showed that in terms of perceived social support did not display a meaningful difference regarding age, the father’s education level, family income, where they have lived most of the time, and whether they have a group of friends online that they interact regularly; however, a meaningful difference was seen in gender, marital status, mother’s education, individuals they live with, and the family type. Regarding the factors that affect internet addiction, gender, marital status, mother’s education, family income, academic success, where they have lived most of the time, the individuals they live with, and the family type were not meaningfully affective; however, age, father’s education, and whether they have a group of friends online that they interact regularly was seen to be influential. The students’ loneliness scale did not have a meaningful relation with age, mother and fathers’ education status, family income, whether they have a group of friends online that they interact regularly; however, a meaningful relation was found with gender, marital status, academic success, where they have lived most of the timethe individuals they live with, and the family type. A meaningful relation was found between loneliness and internet addiction. The data that were found is determining university students in the risk group for internet addiction. It is suggested to take other factors that were not covered here into account for future studies.

Keywords: Internet addiction, social support, loneliness, university students

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Günümüzde internet kullanımı dünyanın ve Türkiye'nin her sosyal tabaka ve yaş grubundan insanı etkilemekte ve gittikçe yaygınlaşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Türkiye'de, 16-74 yaş grubu üzerinde gerçekleştirdiği Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırma sonucunda, bilgisayar ve internet kullanımının en yüksek görüldüğü yaş grubunun 16-24 yaş grubu olduğunu ortaya koymuştur. Aynı araştırma sonucunda elde edilen veriler, eğitim düzeyine göre bakıldığında yüksekokul, fakülte ve üstü mezunlarının en yaygın kullanımı gerçekleştirdiğini göstermektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2007, 2008). Yapılan diğer araştırma bulguları da bunu destekler biçimde, üniversite öğrencileri arasında internet kullanma oranlarının son derece yüksek olduğunu göstermektedir Hall ve Parsons, 2001; Kandell, 1998; Young, 2004).

Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının bu kadar yaygın olma sebebi olarak, gelişimsel ve çevresel sebepler gösterilmektedir. Üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmı ergenlik döneminde (18-21 yaş aralığı) olduğu için kimlik geliştirme döneminde, bir kısmıysa genç yetişkinlik döneminde olduklarından, yakın ilişkiler geliştirme gelişim göreviyle karşı karşıyadırlar (Erikson, 1968). Üniversite kampüslerindeki internet erişim imkanı, öğrencilerin esnek programları gibi etkenler de internet kullanımının yaygınlığını arttıran sebeplerdir (Kandell, 1998).

Aynı zamanda internetin sunduğu bir takım imkanlar (aynı anda birden fazla yerde bulunma, hızlı bağlantı vb.) üniversite öğrencilerinin sosyal yaşamlarını nitel ve nicel olarak geliştirme konusunda önemli bir araçtır (Douglas ve ark., 2008). Bunların bir sonucu olarak, üniversite öğrencilerinin hayatlarındaki psikolojik ve çevresel faktörler, onları internet bağımlılığına sürükleyebilmekte (Hall ve Parsons, 2001) ve interneti birçoğu için bir seçenek haline getirebilmektedir (Hall ve Parsons, 2001; Kandell, 1998). Bu sebeple internet bağımlılığı geliştirme konusunda en riskli

popülasyon (Young, 2004) ve en yatkın kesimin (Kandell, 1998; Niemz, Griffiths ve Banyard, 2005) üniversite öğrencileri olduğu söylenebilir.

Gelişimsel özellikler dolayısıyla, üniversite öğrencilerinde kimlik kavramının son derece önemli olduğunu görmekteyiz. Erikson'ın (1968) psikososyal gelişim kuramına göre kimlik oluşumunun 12-21 yaş arası ergenlik döneminde gerçekleştiğini belirtmektedir. 18-21 yaş arası dönem, kimlik gelişiminin tamamlandığı dönemdir ve üniversite yıllarına denk gelmektedir. Bu sebeple, kimlik oluşumu konusuna en büyük kazanımlar üniversite çağında meydana gelmektedir. Üniversite öğrencisinin içinde bulunduğu çevre, kimlik gelişimi için gerekli deneyim çeşitliliğini sağlamaktadır (Ward, 2000).

Üniversite öğrencilerinin kimlik gelişimi sürecinde olmaları, kimlik oluşumunda internet kullanımının rolü ve önemi temalı araştırmaların temelini oluşturmaktadır (Valkenburg ve Peter, 2008). Yapılan bu araştırmalar, internetin bireylerin kimliklerini gizleme veya yarattıkları kimliklerde görünme şansı vermesi sebebiyle kimlik denemeleri gerçekleştirebildiklerini ortaya koymuştur (Kennedy, 2006; Valkenburg ve Peter, 2008). Bunun bir sonucu olarak da kimlik, internet kullanımının kaçınılmaz bir kaynağı olmuştur ve psikososyal etkenler çerçevesinde önem kazanmıştır (Mullis, Mullis ve Cornille, 2007). İnternetin bireylere kimlikleri konusunda zengin geri dönüşler sağlayan birçok kişiyle iletişim kurabilme ve birçok kimlik deneme fırsatı sunması da, kimlik gelişimini hızlandırabilmektedir (Valkenburg ve Peter, 2008).

İnternet aynı zamanda insanlara “ideal” kimliklerini sergileme şansı da tanımaktadır. Bunun bir sonucu olarak da üniversite öğrencisinin bireysel kimlik değerlendirmesinde gerçekçi olmayan bir şişme gelişebilmektedir (Ward, 2000). Ayrıca internet sosyal bağlantıyı arttırmasıyla beraber, bireylerin kimlik oluşturma sürecine zarar veren çok farklı fikir ve ilişkilere maruz kalmasına da sebep olabilmektedir (Valkenburg ve Peter, 2008). Bunun yanı sıra, sürekli sahte kimlik örüntüleri kullanmanın bireyi psikolojik olarak incinebilir hale getirebildiği de bilinmektedir (Ward, 2000). Ergenler bunun sonucu olarak interneti gerçek hayat sorumluluklarından ve kendi gerçek kimliklerinden kaçmak için bir araç olarak görmeye başlayıp sanal dünyaya teslim olabilmektedirler (Yang ve Tung, 2007). Bu durum da problemlili patolojik internet kullanımına sebep olabilmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

İnternet Bağımlılığı , diğer madde ve davranış bağımlılıkları ile benzer şekilde, hastalığa sahip kişiler üzerinde yaygın olumsuz etki oluşturmaktadır. Young (1996) 396 İnternet bağımlısı katılımcı ile gerçekleştirdiği çalışmasında, internetin kötü etkilerini ifade ederken, alakasız internet sayfalarında amaçsız gezinti ve internet aşırı kullanımının yarattığı problemleri birçok sınıfa ayırabileceğimizi belirtmiştir. Çalışmada öğrencilerin oldukça şiddetli akademik problemleri olduğu, çok düşük notların alındığını, akademik denetimli serbestlik ve okuldan atılma da dahil olmak üzere birçoğunun idare ile problem olduğunu belirttiği görülmektedir. Ayrıca şiddetli sorun sahibi ilişki, mali ve mesleki sorunlar ile karşı karşıya kalma. fiziksel problemler de söz konusu olmaktadır. Görüldüğü üzere internet bağımlılığının yarattığı problemleri geniş bir şekilde sınıflandırmak ve detaylandırmak mümkündür. Buradan hareketle, bu çalışma ile problemlili internet kullanıcılarının profilini belirlemek, problemlili internet kullanımında etkili faktörleri saptamak ve üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu evre için önemli olan psikososyal etkenlerin etkisini ölçümlemek amaçlanmıştır. İnternet kullanıcılarının profilinin belirlenmesi ile önleyici amaçlara ulaşılacağı gibi internet kullanımında etkili faktörleri saptayarak daha çok bilinç ve farkındalık kazandırmak amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırma Soruları

Genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Araştırma Soruları:

1. Cinsiyet, anne baba eğitim durumu, akademik başarı ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik değişkenlerin üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
2. Algılanan sosyal desteğin üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile ilişkisi nedir?
3. Yalnızlık düzeyinin üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile ilişkisi nedir?

1.4. Araştırmanın Gereksesi ve Önemi

Yapılan çalışmalar, internet bağımlılığı söz konusu olduğunda üniversite öğrencilerinin en riskli grup olduğunu (Young, 2004) ortaya koyduğu için üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımları ile ruhsal sağlıkları, demografik değişkenler ve internet kullanım davranışlarıyla olan ilişkileri genel olarak psikososyal başlıklar altında araştırmak önem kazandırmıştır. Literatürde, internet bağımlılığına sahip bireylerin benzer kişilik özellikleri tarifledikleri vurgulanmaktadır (Ko Yen, Chen, Chen vd. 2006). Diğer bir deyişle, bir takım nitelikler bağımlılığı arttırıcıdır. Bunlar yüksek düzeyde yenilik arayışı , yüksek düzeyde zarardan kaçınma ve düşük düzeyde ödüle bağımlılık olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla, internet bağımlılığını arttıran faktörlere dair bilinç kazandırmak önlenmesi adına önem taşımaktadır. The Center for Internet Addiction, çalışmaların 8 Amerikalı'dan 1'inin problemleri internet kullanımından muzdarip olduğunu gösterdiğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda, tahminlerin nüfusun yüzde 30 veya daha fazlasının sorunlu internet kullanımına sahip olduğu şeklinde olduğunu, söz konusu oranların Çin , Tayvan ve Kore'de daha da yükseldiği yönündedir. Böylece konunun önemine dair vurgu yapmak mümkün olmaktadır. Yine The Center for Internet Addiction'ın internet bağımlılığının altında birçok video ve online oyun, sanal medya, cinsel içerikli siteler yattığını vurgulamaktadır. Yurt genelinde elde ettikleri anketler ile internet kötüye kullanımına sahip bireylerin aynı zamanda %70 gibi ciddi bir oranının alkol, madde, seks ve sigara bağımlılığına da sahip olduklarını göstermişlerdir. Buradan hareketle konunun önemini detaylandırmak mümkün olmaktadır. Üniversite gibi oldukça verimli bir çağda, mevcut problemlerin farkındalığına vararak önleyici ve çözümleyici yol alınması gereklilik göstermektedir.

1.5. Tanımlar

Sosyal Destek:

“Kişinin sosyal ve zihinsel bütünlüğünü pozitif yönde etkileyen kişinin yakın ve geniş çevresinden ulaşabildiği/edinebildiği sosyal veya somut çok boyutlu niteliklerden ve işlevselliklerden oluşan bir yapı” olarak tanımlanmaktadır (Rodriguez ve Cohen, 1998).

Yalnızlık

“Bireyin sosyal ilişkilerinde hem niceliksel hem de niteliksel ya da sadece birine dair ortaya çıkan, olumlu olmayan psikolojik durum şeklinde tanımlanmaktadır (Peplau ve Perlman, 1982).

Peplau ve Perlman (1982) yalnızlığı kişinin sosyal ilişkilerinde niceliksel veya niteliksel olarak önemli derecede yetersizlik meydana geldiğinde yaşanan ve hoş olmayan bir duygu olarak belirtmişlerdir (Akt: Kılınç ve Sevim, 2005).

Algılanan Yalnızlık

“Kişinin var olan sosyal ilişkisi ve arzuladığı sosyal ilişki arasındaki tutarsızlıklar neticesinde algıladığı olumsuz durum” olarak tanımlanmaktadır (Peplau ve Perlman, 1982. Akt: Kozaklı 2006).

İnternet Bağımlılığı:

“Patolojik internet kullanımı (PİK)” ya da “aşırı internet kullanımı” da denildiği görülmektedir. İnternetin gereğinden fazla, aşırı kullanılması, kullanılması yönünde engellenemez aşırı istek ve arzu, internet kullanılmadan geçirilen sürenin anlamını kaybetmesi, diğer bağımlılık türleri gibi yoksunluk halinde aşırı sınırlılık, duyarlılık hali ve artan asabiyet ve bireyin mesleki, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması şeklinde tanımlanabilir (Goldberg, 1999).

“İnternet bağımlılığı” ifadesi literatürde ilk kez Goldberg (1996) tarafından kullanılmıştır. Sonrasında DSM-IV’teki alkol bağımlılığı tanı ölçütleri doğrultusunda internet bağımlılığı tanı ölçütlerini geliştirilmiştir.

Türkçe’de genellikle “internet bağımlılığı” olarak geçen ilgili kavram, uluslararası literatürde ilk kez, Dr. Ivan Goldberg’in 1996 yılında göndermiş olduğu şaka amaçlı bir e-posta ile girmiştir (Goldberg, 1996’dan akt. Günüş, Kayri, 2010). Uluslararası literatürde ilk kez “internet addiction” kavramı ile giren bu kavram daha sonraları farklı araştırmacı ve klinisyenler tarafından farklı kavramlarla dile getirilmiştir. Bunlardan başlıcaları; “internet dependency (internet bağımlılığı)” (Tvedt, 2007), “pathological internet use (patolojik internet kullanımı)” (Davis, 2001; Young, 2004), “problematic internet use (problemlı internet kullanımı)” (Caplan, 2002; Kaltiala ve Diğ., 2004), “excessive internet use (aşırı internet kullanımı)” (Yang ve Diğ., 2005), “internet abuse (internet istismarı)” (Young, Case, 2004), “internet addiction disorder (düzensiz internet kullanımı)” (Gonzalez, 2002; Kirala, 2005) vb. şekillerde ifade edilmektedir (Akt. Günüş ve Kayri, 2010).

Problemlı internet kullanımı, kişilerin internet kullanımından dolayı hayatlarının önemli kısımlarında (aile, iş vb.) yaşanan sıkıntılar, kullanım kontrolünde başarısızlık ve kompülsif kullanımla tanımlanmaktadır (Kim ve Davis, 2009). Dolayısıyla problemlı internet kullanımı, sosyal, akademik, mesleki, finansal ve bedensel alanlarda sıkıntılara sebep olan bilişsel ve davranışsal bulguların ortaya çıkardığı çok boyutlu bir sendromdur (Morahan-Martin ve Schumacher, 2003) ve birçok değışkenle olan ilişkisini saptamak için çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Aile Eğitim Düzeyi

Ailenin eğitim düzeyi; ilköğretim, lise, lisans ve lisansüstü olmak üzere 4 kategoride değerlendirilmektedir.

Aile Gelir Düzeyi

Ailenin gelir düzeyi; öğrencinin gelir düzeyini düşük, orta, yüksek olarak nasıl değerlendirdiğı şekliyle 3 kategoride incelenmektedir.

Psikososyal Etkenler

DSM-IV'te önerilen "mental bozuklukların tanı, tedavi ve prognozlarını etkileyebilen psikososyal ve çevresel sorunlar" başlığı temel alanarak değerlendirilmiştir. Bu sorunlar aşağıdaki kategoriler içinde gruplandırılmışlardır:

a) birincil destek grubuyla olan sorunlar: aileden birinin ölümü, ailede sağlık sorunlarının olması, ayrılma, boşanma ile ailenin parçalanması, evden uzaklaştırılma, anababadan birinin yeniden evlenmesi, cinsel ya da fiziksel istismar, anababanın aşırı koruyup kollaması, çocuğun ihmal edilmesi, kardeşlerle uyumsuzluk, bir kardeşin doğumu.

b) toplumsal çevre ile ilişkili sorunlar: bir arkadaşın ölümü ya da kaybı, toplumsal desteğin yetersiz olması, tek başına yaşama, yeni bir kültürde yaşama zorluğu.

c) eğitimle ilgili sorunlar: okur yazar olmama, okulla ilgili sorunlar, öğretmenler ya da sınıf arkadaşlarıyla geçimsizlik

d) mesleki sorunlar: işsizlik, stresli çalışma düzeni, çalışma koşullarının ağırlığı, işinden tatmin olmama, iş değişikliği, patronla veya iş arkadaşlarıyla geçimsizlik.

e) barınma sorunları: evsizlik, oturulan çevrenin güvensiz olması, komşularla geçimsizlik.

f) ekonomik sorunlar: ileri derecede yoksulluk, resmi kuruluşlardan alınan yardımın yetersizliği.

g) sağlık kuruluşlarına ulaşma sorunları: sağlık kuruluşlarının yetersiz olması, sağlık güvencesinin yetersiz olması.

h) yasal sistemle sorunlar: tutuklanma, hapsedilme, dava etme.

i) diğer psikososyal ve çevresel sorunlar: felaketlerle karşılaşma, savaşa ya da başka tür bir çarpışmaya katılma, sosyal hizmet kurumlarının olmaması.

Algılanan Sosyal Destek:

Sosyal ilişkinin algılanış biçimi, sosyal ağın birey üzerinde bıraktığı etkiyle yakından ilişkilidir. Sosyal ağ kişi ve çevresindeki diğer insanlar arasındaki bağları ve bu insanların birbirleriyle olan ilişkilerini ifade etmek adına kullanılmaktadır (Karadağ, 2007).

BÖLÜM II

2. GENEL BİLGİLER

Bu çalışmada, üniversite gençliği, kimlik, internet, bağımlılık, internet bağımlılığı, depresyon, yalnızlık, benlik saygısı gibi konularla ilgili birtakım açıklamalara yer verilecektir. Ayrıca, günümüzün önemli sorunlarından biri olan internet bağımlılığı hakkında ulusal ve uluslararası alanda yapılmış çalışmalara da yer verilecektir.

2.1 Üniversite Gençliği

Gür, Dalmış, Kırmızıdağ, Çelik ve Boz'un (2012) "Türkiye'nin Gençlik Profili" adlı çalışmalarında, Türkiye'deki gençlik profilini belirlemek amacıyla yaşa bağlı sınıflandırma yaptıkları görülmüştür. Çalışmadaki katılımcılar incelendiğinde, 15-29 yaş aralığındaki 10.174 gençten bahsedildiği fark edilmektedir. Türkiye'deki genç profil incelendiğinde, TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 2011 yılında, Türkiye'de toplam nüfusun yarısının 29,7 yaşından küçük olduğu dikkat çekmektedir. Dolayısıyla oldukça ciddi bir evrenden bahsetmek mümkündür. Üniversite öğrencilerine yönelik literature araştırmalarından biri olan TESEV'in "Üniversite Gençliği Değerleri: Korkular ve Umutlar" araştırmasında, 2004 yılı için ülkemizin birçok farklı ilinden belirlenmiş 27 üniversite ve 7 farklı fakülte, 2.200 üniversiteden katılımcı seçildiği görülmektedir (Artan, 2005). İlgili çalışma neticesinde; üniversite öğrencisi gençlerin değerlerinin farklılaşmasında cinsiyet, aile ve çevre değişkenlerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma yarattığı ifade edilmiştir. Bir başka çalışma, SETA Vakfı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın katılımcıları da 15-24 yaş arası dağılım göstermektedir. Bu çalışma açısından önemli olarak katılımcıların %28,4'ü günde dört saatten fazla, %30,9'u da iki saate kadar internette zaman geçirmektedirler. İnternet kullananların %50,6'sı amacını keyif almak olarak ifade ederken, %36,6'sı haberleşme amaçlı kullandığını belirtmektedir (Küçükcan, 2011). Benzer şekilde, bir başka çalışmada da, üniversite öğrencilerinin sosyal medya üyeliklerinin oldukça ciddi boyutlara eriştiği ifade

edilmektedir (Çetin, 2009). Benzer şekilde, üniversite öğrencilerinin sosyal medya üyeliklerini araştıran başka bir çalışmada öğrencilerin %32'sinin eski arkadaşlarını bulma, %20'sinin arkadaş bulma, %20'sinin vakit geçirme, %16'sının eğlenme %7'sinin çalışma arkadaşlarıyla buluşma amacıyla internet kullandıklarının belirttikleri görülmektedir (Kobak ve Biçer, 2008). Yine üniversite öğrencilerinin madde kullanımlarını araştıran bir çalışmada %4,7'sinin esrar, %5'inin uçucu madde ve %3.3'ünün ekstazi kullandığının görüldüğü ifade edilmiştir (Çorapçioğlu ve Ögel, 2004). Son olarak üniversite öğrencilerinin en çok takip ettiği medya organını saptamış bir başka çalışmaya göre de % 49.3'ü televizyon, %21,5'i internet, %15,6'sı gazete ve %6,3'ü radyo takip etmektedir (Toruk, 2008). Türkiye'deki genel üniversite gençliğine yönelik çalışmaları bu şekilde sıralamak mümkündür.

2.2 Kimlik Kavramı

Bireyin, dünyaya ve hayat şartlarına kendine has bir biçimde uyum sağladığı çocukluğundan ergenliğe adım atması, hem kendisi, hem çevresi için birçok uyum problemini beraberinde getirmektedir. Çocukluğun kendine özgü, sakin ve durağan hali, son döneminde süreklilik gösteren diğerlerine bağımlılığı söz konusu kılarken, artık biten çocukluk dönem ile beraber, özerklik isteği de artış göstermektedir. Karşı cins ilgi çekmeye başlamakta, aile bireyleri ve özellikle anne ve babalarından duygusal destek beklenirken, hem de hayatın gidişatına yönelik her türlü manipulasyonu “müdahale” olarak görmeleri muhtemeldir. Kendilerine idol olarak belirledikleri bireyler söz konusuysa özellikle onların profillerine uygun hareket ettikleri fark edilmektedir. Kontrolü kendi eline almak isteyen bireyin, hem anneye hem babaya olan ihtiyacı bir tür muamma yaratmakta, kontrolün kendi elinden çıktığını hisseden anne-babalar içinse tam bir kaos oluşturmaktadır (Ohannessian ve ark. 2010). Bu süreç zarfında üniversiteye adım atılıyor olması hem mesleki seçimler vasıtasıyla gelecek yapılandırılmasını, hem de geniş çaplı kimlik oluşumunu etkilemektedir. Üniversite gençliği genel olarak geç ergenlik olarak kabul edilmektedir. Burada ruhsal problemlerin genellikle çözümlendiği ve kimlik gelişiminin tamamlandığı dikkat çeker. Dolayısıyla, yaşama yönelik tarz oluşturma, meslek seçimi, karşı cins ile yakın ve samimi ilişki, toplumsal değer ve kurallara

uyuma, kendine ait değer ve nitelikler oluşturabilme, gruplara aidiyet hissetme ve uyum sağlama dikkat çeken olgulardır (Havighurst,1974).

2.3 İnternet

İnternet, dünyanın farklı yerlerindeki bilgisayarların birbirlerine bağlanmak suretiyle meydana gelen ve birçok kullanıcının aynı ya da farklı zamanlarda yararlandığı bir iletişim ağı şeklinde tanımlanır (Yalçın, 2003, s.77). Başlarda bir alışkanlık şeklinde görülen internet kullanıcılığı zamanla bağımlılık noktasına gelmiştir. Kimi araştırmacılar “patolojik internet kullanımı” kimi araştırmacılar ise “internet bağımlılığı” olarak isimlendirmiştir. İnternet bağımlılığı kavramı ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Ancak, daha evvel bağımlılığın ne olduğunu açıklamak konunun anlaşılmasında önemli olacaktır.

2.4 Bağımlılık

Olumsuz bir mana taşıyan bu kelime çok çeşitli kötü alışkanlıkları belirtmede kullanılır. Uyuşturucu, alkol, kumar bağımlılığı gibi birçok bağımlılık vardır. Tam olarak belli bir tanım kalıbına konulamayan bu kavram için çeşitli öneriler bulunmaktadır. Vailan (1992) onu tanımlamak yerine benzetmenin daha doğru olacağını söylemiştir. Bağımlılığın üç önemli özelliği vardır: İlki, bağımlılık yapan şeye karşı aşırı ilgi ve istek ikincisi, bu bağlamda denetimi ara ara yitirmek son madde ise, ısrar etmek (akt. Shaffer, Hall ve Bilt, 2000, s.162). Bu üç özellik bağımlılığı tanımlama da önemli rol oynamaktadır. Elbette bununla beraber başka tanımlamalar da mevcuttur. Ziyalar (1999, s.194) bağımlılığı, bir maddenin giderek artan bir istekle daha fazla alınması ve bunun önüne geçilememesi durumu olarak tanımlar ve kesilmesi durumunda da bazı psikolojik ve fizyolojik hastalıkların ortaya çıkması olarak belirtir. Buradan da yola çıkarak bağımlılık neticesinde ilaç alma durumu ortaya çıkmaktadır. Bu husus oldukça önemlidir. Bağımlılık başka davranışlarda da görülmektedir. Örneğin; bilgisayar oyunlarına karşı bağımlık da olabilir, cinselliğe karşı bağımlılık da. Hatta anneye bağımlılık da yine bir bağımlılık çeşididir. Bu bağlamda tartışılan bir konu ise bağımlılığa neyin sebep olduğudur. Bu

konuda kesin görüşler mevcut değildir. Kimyasal bağımlılıklar klinik çalışmalar sonucunda saptanabilir. Buradan yola çıkılarak da diğer bağımlılıklarda da bu klinik neticelere bakılarak bir karşılaştırma yapılabilir. Uyuşturucu maddelere karşı bağımlılıkta da farklı görüşler mevcuttur. Bu bağımlılık, birtakım psikolojik hastalıklarla bağlantı kurularak açıklanmıştır. Bağımlılık davranışlarla ilgili bir durumdur. Bu bakımdan davranışı şekillendiren fizikî etmenler, iç ve dış uyarıcılar ve kişilik hususlarının bilinmesi lazımdır. Aslında bağımlılık bir çeşit savunma mekanizmasıdır, bu mekanizma kişinin kendisi için tehdit gördüğü şeylere karşı oluşturduğu bir savunma sistemidir. Kendisi için sorun olarak algıladığı şeyle yüzleşmek yerine onlardan kaçmayı yeğler. Fakat zamanla bu durum kendisi için daha da büyük bir tehdit oluşturacaktır (Beyatlı, 2012).

Bağımlıların Kişilik Özellikleri

Benlik, kişiliği oluşturan ana hatları ve hususları belirtir. Benlik ve kişilik iç içe fakat birbirinden farklıdır. İnsanlar kişiliklerinin diğer insanlar tarafından değerlendirilen bazı hususlarını bilemeyebilirler. Bu yüzden benlik kişinin kendisini bir çeşit tanıma ve keşfetme şeklidir. Alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı olan kimselerde benliğin dışı açıklan kapısı kapalıdır. Yani bağımlılık, kişinin benliğinin bu yanında bir hasar oluşturmuştur(Köknel, 1983, s.101).

Bağımlı olan kişilerde benliğin dışı açılan kapısındaki en önemli aksaklıkları şöyle belirtebiliriz.

- a. Kişi, birtakım içgüdüsel ve dürtüsel güdülerini kontrol edemez. Kişinin davranışlarına kontrol edilemeyen bu dürtüler hakim olur.
- b. Dış çevredeki insanlar ve materyallerle realist ve tutarlı iletişim sağlanamaz.
- c. Gerçekten kaçış başlar. Yaşadığı anın problemlerinden kurtulmak için gerçek ötesi bir dünya kurar. Sahte cennet arar.
- d. Etraftaki insanlarla yakın çevre ya da iş hayatındaki kişilerle uyum sağlamak için herhangi bir emek sarf edilmez ya da sarf edilen emek yeterli olmaz. Bu da ilişkilerin bozulmasına neden olur.
- e. Etraftan gelen uyarıcılar doğru algılanmaz ve düzenlenemez. Bu sebeple his ve düşünce dünyasında bir kaos oluşur. Problemler çözülemez ya da sarf edilen emek anlamsız kalır.

- f. Birtakım zihinsel işlevler bağımlı olunan maddenin de etkisiyle işlevini yürütemez. Düşünme, neticeye varma, hatırlama gibi.
- g. Düşüncelerde oluşan karmaşa sebebiyle sapmalar olur.
- h. Kişinin yaşamında yüz yüze geldiği sorunları atlatmak için gerekli olan gücü bu sorunlardan kaçışta kullanılır.
- i. Kişinin geleceğe dair bir planı kalmaz. Bir beklentisi olmaz. Sadece bağımlı olduğu şeyi kullanarak geçici hazlar almaya çalışır.
- j. Toplumsal değerler onun için bir anlam ifade etmez.

Bağımlılığa doğru ilerleyen kişilerin benlik özellikleri de şöyledir:

- a. Cinsel isteklerde aşırı hassasiyet
- b. Maddi hazların peşinden gitme
- c. Kendi başına ve istediğini yapma eğilimi
- d. Yerine getirmesi gereken sorumluluklardan kaçış
- e. Gerçeklerden kaçma
- f. Gerçek ötesi, düşsel bir yaşamın peşinden gitme
- g. Karşılaştığı engellerle mücadele edememenin yarattığı gerginlik ve saldırganlık (Köknel, 1983, s. 102-103).

2.5 İnternet Bağımlılığı

DR. Ivan Goldberg, Mental Hastalıkların Teşhis ve İstatistiği El Kitabı'nda internet bağımlılığı diye bir terimden bahsetmiştir. Ortaya çıkışı bir şakaya dayansa da günümüzde yaygın kullanılan bir terimdir (Morahan Martin, 2005, s.1).

Günümüzde internet bağımlılığı konusunda bazı tartışmalar mevcuttur. Kimi araştırmacılar internet bağımlılığı diye bir şeyin olmadığını savunsalar da kimi araştırmacılar internet kullanımının yarattığı olumsuz neticeleri baz alarak böyle bir terimi kullanmaktan yanadırlar. Kraut, Patterson, Lundmark, Kiesler, Mukopadhyav ve Scherlis (2002, s.49-50) internet kullanımının online olmasının ilk yıllarında ailelerde meydana gelen değişimleri araştırmışlardır. Bunun neticesinde aile arası ve

çevre ile iletişimde eksilme olduğu saptanmıştır. Yine bu çalışma neticesinde internet kullanımının depresyonu da tetiklediği gözlemlenmiştir. Bu neticeyi üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmayla Morahan Martin ve Schumacher (2000, s.13) teyit etmişlerdir. Bu bağlamda klinik düzeyde de çalışmalar yapılmıştır. Young (1996) aşırı internet kullanan bireyler

üzerinde böyle bir çalışma yapmıştır. Kumar bağımlılığında kullanılan tanı ölçütlerini internet bağımlılığına uyarlamıştır.

Çalışmanın bu bölümünde, internet, bağımlılık, internet bağımlılığı, depresyon, yalnızlık, benlik saygısı gibi konularla ilgili birtakım açıklamalara yer verilecektir. Ayrıca, günümüzün önemli sorunlarından biri olan internet bağımlılığı hakkında ulusal ve uluslararası alanda yapılmış çalışmalara da yer verilecektir.

2.5.1 Bir Psikiyatrik Hastalık Belirtisi Olarak İnternet Bağımlılığı

Stern (1999) internet bağımlılığı konusunda farklı bir yaklaşım ileri sürmüştür. O, internet bağımlılığının başka bir hastalığı var olan kişinin, bu hastalığı bastırmada kullandığı bir araç olduğunu belirtmiştir. Onun bu görüşü Shapira, Goldsmith, Keck, Khosla ve McElroy (2000, s. 267) yapmış oldukları çalışmaları da desteklenmiştir. Ayrıca Shapira ve diğerlerinin (2000) çalışmasında patolojik internet kullanımının kişisel acılarla ve psikiyatrik hastalıklarla bağlantılı olduğunu savunmuştur. İnternet kullanımının bazı psikiyatrik hastalıklarla ilişkili olduğu belirtilse de yine de internet bağımlılığının müstakil bir hastalık olarak ele alınması gerekliliği araştırmacıların savunduğu bir görüştür.

2.5.2 Bir Hastalık Olarak İnternet Bağımlılığı

Young (1996) internet bağımlılığını klinik seviyede ele alıp bunu bir psikiyatrik rahatsızlık olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda kumar bağımlılığının tanı ölçütlerinde bir düzenleme yaparak bunu internet bağımlılığına uygulamıştır. Bu

ölçütler daha sonra yapılacak çalışmalara da zemin oluşturmuştur. Bu noktada aşağıda patolojik kumar oynamanın ölçütleri ile Young'un internet bağımlılığı teşhisinde önerdiği ölçütler verilmiştir.

Patolojik Kumar Oynama Tanısına Yönelik Kriterler

Aşağıda belirlenen ölçütlerden beş (ya da daha fazlası) olmalıdır.

- Kumar oynama takıntısı (devamlı kumar oynamayı, onla nasıl para kazanacağını düşünüp durma)
- Daha çok para koyarak kumar oynama isteği. Amaç daha çok haz alabilmek
- Kumar alışkanlığından vazgeçmeye çalıştığı anda yaşadığı huzursuzluk
- Kumar oynamayı sorunlardan kaçmada ya da bunaldığında bir kurtuluş olarak görmesi
- Oynadığı kumar neticesinde kaybettiği parayı kazanmak için tekrar tekrar oynama
- Kumar oynama konusunda ailesine yalan söyleme
- Kumar oynamak için gerekli olan parayı temin edebilmek için yasa dışı yollara dahi başvurma
- Kumar müptelalığı yüzünden ilişkilerinden, eğitiminden hatta işinden vazgeçmek (Mikowski, 2005; akt. Kurtaran, 2008:8).

İnternet Bağımlılığı İçin Önerilen Tanı Ölçütleri

- İnternet takıntısı (bir an evvel internete girmeyi düşünme)
  - Daha fazla internette kalarak buradan hazzı ulaşma
  - İnternet kullanımından vazgeçmek için boşa çaba sarf etme
  - İnternet kullanımından vazgeçmek için emek sarf ettiğinde huzursuzluk yaşama, sıkıntılı olma
  - Düşündüğünden daha fazla internet kullanma
  - Fazla internet kullanımı sebebiyle ilişkilerinden, eğitiminden ve işinden vazgeçme
  - İnternet saplantısı yüzünden ailesine yalan söyleme
- İnternet kullanımını sorunlarından ya da bunaldığından bir kaçış olarak görme (Young, 1996, s. 238).

İnternet bağımlılığını saptama konusunda Young'un belirlediği ölçütler oldukça önemlidir. Bu ölçütler deneysel olarak da ölçülebilir. İnternet bağımlılığı konusunda daha sonra yapılan çalışmalar da Young'un ölçütleri baz alınmıştır. Bazı araştırmacılar buradan yola çıkarak çok önemli çalışmalara imza atmıştır. Buna örnek olarak Morahan-Martin ve Schumacher (2000) "İnternet Davranış ve Tutum Ölçeği" ni geliştirirken, Davis (2001, s. 192), sorunlu internet kullanımına yönelik zihinsel- davranışçı bir model hazırlamış ve sorunlu internet kullanımının yalnızca davranışsal bir bağımlılık olarak değil, bilişsel bir boyutu olduğunu da öne süren "İnternette Bilişsel Durum Ölçeği"ni geliştirmiştir. Bunlar gibi başka araştırmacıların da çalışmalarına referans olmuştur (Kurtaran, 2008, s. 20).

İnternet bağımlılığını belirleme konusunda çeşitli ölçütler olsa da aşırı kullanımı belirlemede net metotlar yoktur. Young'un (1996) belirlediği ölçütlerden yola çıkarak Beard ve Wolf (2001) tarafından geliştirilen yapısal görüşme, internet bağımlılığını ölçmede önemli işleve sahiptir. Beard (2005), sorunlu internet kullanımını kavramsallaştırırken, birçok etkeni aile, çevre, kültürden de yararlanarak internet bağımlılığının biyopsikososyal yanı üzerinde de durmuştur. Aslında belirtmek istediği bağımlılık da genlerin de etkisi olabileceğidir. Yine bağımlılıkta hormonların da etkisinden bahsetmiştir. Aşırı internet kullanımı mutluluk hormonuyla da ilgilidir. Dolayısıyla bu yönüyle değerlendirilmelidir (Beard, 2005, s.8).

Psikolojik olarak bakıldığında, internet bağımlısı kişilerin davranışlarını belirlemede klasik koşullanmanın da işlevinden bahsedilmektedir. Örnek verecek olursak, bilgisayara bakma, açma ya da birtakım internet işlemlerini beklemek koşullanmayı oluşturmaktadır. İnternet ortamındayken yaşadığı psikolojik durumlar haz alma, sürprizlerle karşılaşma, heyecanlanma gibi durumlar kişinin internet ortamında olmanın yaşadığı his ve deneyimlere psikolojik olarak bağımlı olmasına sebep olur. İnternet bağımlılarının davranışlarını yönlendirmede de "operant" koşullanmadan bahsedilebilir. Bu da farklı bir psikolojik durumdur. İnternet kullanımında internetin kişiye getirdiği imkânların da önemli etkisi vardır. Bir bilgiye hızlı erişim, başkalarıyla iletişim kurmak gibi yönleri kişiyi internet kullanımına daha çok sevk etmektedir. Öyle ki aşırı internet kullanımından

kurtulmak için de yine internet kullanılmaktadır. Kişinin kendisine ait bir maili kontrol etmek için internet kullanması ve kendisine bir mail gelmesi aslında bir pekiştireç olarak değerlendirilmektedir. Kişi tekrar mail almak için tekrar tekrar internet kullanacaktır.

Sosyal yönden bakıldığında, aşırı internet kullanımında çevresel etmenler etkilidir. Kişi eğer ailesinde bir problem yaşıyorsa bundan kurtulmak için internet kullanımına yönelebilir. Fakat daha sonra bu bağımlılığa doğru bir ilerler. Bu seyir kişinin hayatını devam ettirmesine yarayan her alanda sorunlara yol açar. İnternet kullanımında başka bir etkende model almaz. Kişi başkalarının internet ortamında yaşadığı şeylere tanık olduğunda aynı şeyleri yaşama ihtiyacı hisseder. Bu durum ilerledikçe sorunlu internet kullanımı baş göstermeye başlar. Neticede kişi internet üzerinde birçok şeyi gerçekleştirebilmektedir. Birçok ihtiyacına cevap bulabilmektedir. Kişinin evinde internet varsa o ortamı kolay terk etmek istemeyebilir.

Kişinin elinin altında bulunması da kullanımına da daha çok katkı sağlar. Bazı araştırmacılar üniversite öğrencilerinin okullarında internet kullanıma ücretsiz sahip olmalarından dolayı patolojik internet kullanma potansiyellerinin daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Yine bir başka önemli husus da bazı insanların normalde sahip olmadıkları bazı sosyal yönleri internet ortamında tatmin ettikleriyle ilgilidir. Bazı insanlar da çevrelerinden internet uygulamaları konusunda baskı görmeleri nedeniyle daha çok internet kullanırlar. Son olarak iş ortamında kullanma zorunluluğu da kişinin internet kullanımında aşırılığa kaçmasına sebep olmaktadır (Beard, 2005, s.9).

Vaka çalışmalarının, aşırı internet kullanan kişilerin bağımlılık noktasında olup olmadığı hususunda yararları vardır. Bazı kimseler için aşırı internet kullanımı bir sıkıntı yaşatmayabilir. Fakat vaka çalışmaları bazı kişiler için aşırı internet kullanımının bağımlılık noktasında olduğunu göstermede ve çözümede önemli işlevi vardır.

Sonuç olarak, internet bağımlılığı noktasında çok farklı görüşler mevcuttur. Bu farklılık internet bağımlılığının ne olduğunu belirtmede de görülmektedir. Morahan-Martin ve Schumacher (2000, s.15), internet bağımlılığını, sık internet kullanımı, bu kullanımın denetlenememesi ve bireyi olumsuz etkilemesi olarak tanımlarken, Davis (2001, s. 192), alakasız düşünceler ve patolojik davranışları kapsayan psikiyatrik bir hal olarak belirtir. Young (2007, s. 61) ise, kişinin internet kullanımının, onu her yönden etkileyen, hayatında çeşitli sorunlara sebep olabilecek yeni bir klinik durum olarak tanımlamıştır.

2.6 İnternet Bağımlılığını Açıklayan Kuramsal Yaklaşımlar

Aşırı internet kullanımının sebep olduğu problemlerin doğasını açıklayan çeşitli kuramsal yaklaşımlar mevcuttur. Bu bölümde Young'un Dört Kategori Kuramı, Caplan'ın Kuramı, Grohol'ün Sosyalleşme Kuramı, Davis'in Bilişsel-Davranışçı Yaklaşım Dayalı Patolojik İnternet Kullanımı Kuramı ve Suler İnternet Bağımlılığı Kuramı'na yer verilmiştir.

2.6.1 Young Dört Kategori Kuramı

İnternet bağımlılığı kavramı, ilk olarak 1995 senesinde Dr. Ivan Goldberg tarafından ortaya atılmıştır. Goldberg internet bağımlılığını tanımlarken, madde bağımlılığı ölçütlerinden yararlanmıştır. Konu ile ilgili derin araştırmalar yaptıktan sonra, Young internet bağımlılığının nedenleri üzerine kendi iddialarını oluşturabilecek bir birikime ulaşmıştır. Goldberg'in madde bağımlılığı ölçütlerini temel almasına karşı çıkan Young (1996), internet bağımlılığı adına tanı kriterlerini DSM-IV'te yer alan ve internet bağımlılığına en yakın problem olarak nitelendirilen patolojik kumar oynama ile birlikte değerlendirilmiştir. Young'ın ifade ettiği üzere, sekiz kriterden beş tanesinin mevcut olduğu bireyde internet bağımlılığı göz önünde bulundurulmalı olarak belirtilmektedir.

Young'ın (1996) ortaya koyduğu tanı ölçütleri aşağıda listelenmiştir;

1. Zihinsel olarak sürekli internet ile uğraşma (interneti düşünme, internette yapılabilecek eylemlerin hayal etme vb),
2. Tatmin olmak için gittikçe artan oranda internet kullanma gereksinimi duyma,
3. İnternet kullanımını azaltma, bırakma ya da kontrollü internet kullanabilme amaçlı başarısız girişimler,
4. Kısıtlı internet kullanımı ya da internet kullanamama halinde huzursuz hissetme, öfke duyma,
5. Planlanılan sürenin üzerinde internette kalma,
6. Haddinden fazla internet kullanımı sonucunda aile ve arkadaşlarla problem yaşama, iş ve eğitim alanlarında karşılaşılan çeşitli fırsatları riske etme ya da kaçırma,
7. İnternette geçirilen süre sorulduğunda, gerçeği yansıtmayan cevaplar verme,
8. Çeşitli sıkıntı ve negatif duygulardan uzaklaşabilmek için interneti kullanma.

Young internet bağımlısı bireylerde davranışsal bir dürtü kontrol problemi bulunması ve bu bozukluğun kimyasal bir madde alımıyla bağlantılı olmaması sebebiyle, bu tanıma en yakın bozukluk olan patolojik kumar oynama tanı ölçütlerini kullanarak internet bağımlılığı konusunda ilk kapsamlı ve cddi tanı ölçütlerini ortaya koymuştur. Young (1996), internet bağımlısı ve kumar bağımlısı kişilerin özgüven, duygusal duyarlılık, uyanıklık, uyumsuzluk gibi benzer özellikler sergilediğini belirtmiştir.

Young (1997), internet bağımlılığını dört ana sebebe bağlamaktadır: Sosyal destek, yaşam koşulları, cinsel ergi ve yeni bir kimlik yaratma imkanı.

Sosyal Destek: Young, sosyal desteğin oluşması için bireyin sürekli aynı sohbet grubunu, çok kullanıcıli internet oyunlarını ya da haber gruplarını takip etmesi gerekmektedir. Kişi internet üzerinden bir topluluğa dahil olduğunda, topluluğun diğer üyeleriyle sanal yoldan sepati, dostluk ve romantik ilişki kurabilme olanağı yakalar. İnternet ortamında anonim olabilme lüksü, kişiye kendini dilediği gibi ifade edebilme özgürlüğü sağlar. İnternet bağımlıları, yakınlarına dahi ifade etmekten çekindikleri görüş ve inançlarını, sanal ortamda ifade edebildiklerini belirtmişlerdir.

Yaşam Koşulları: Kişinin yaşam koşulları ve internet bağıllığı arasında önemli bir ilişki vardır. Emekliler, bakıcılar, ev ortamında çalışanlar ve yeterince sosyalleşme imkânı olmayan insanlar internet bağımlısı olmaya daha yatkındırlar. İnternet sayesinde evde geçirdikleri zamanı sanal yoldan da olsa sosyalleşerek geçirme imkânı bulabilmektedirler. Young (1997) özsaygısı düşük, depresif ve reddedilmekten korkan bireylerin de internet bağımlılığına daha yatkın olduklarını ve içinde buldukları zor durumla bu şekilde mücadele edebildiklerini belirtmektedir.

Durtu: Young aynı zamanda cinselliğin internet kullanımında önemli bir motivasyon olduğunu belirtmiştir. İnternet ortamında sanal sekse ve enest, fetişizm, eşcinsellik gibi birçok konuda kaynaklara ulaşmak mümkündür (Young, 1997). Birey bu sayede anonimliğini koruyarak cinsel fantazilerini araştırma imkânı bulmaktadır. Zimbardo'nun "Bir gruba ait olarak anonimliğin ortaya çıkışı, kimliğin yitimi ve bunun sonucunda sosyal norm ve sınırların zayıflaması süreci" şeklinde tanımladığı bireylikten uzaklaşma durumu, internet ortamında cinselliğin özgürce araştırılmasında büyük rol oynamaktadır (Akt: Young, 1997). Young (1997) kendisini çekici bulmayan ve sosyalleşme sıkıntısı çeken bireylerin internet ortamında kendilerini çekici olarak tanımlayabildiklerini ve internet aracılığıyla cinsel fantazilerini gerçekleştirebildiklerini belirtmiştir.

Yeni Bir Karakter Yaratma: İnternetin kişiye yeni bir kimlik oluşturma olanağı tanınması da internet bağımlılığının ana sebeplerindendir. Young (1997) kişilerin kafalarındaki ideal benlik imgesini kullanabildikleri gibi, kişiliğin farklı bölümlerine de bürünebildiklerini belirtmiştir.

2.6.2 Grohol'ün Sosyalleşme Kuramı

Grohol, internet bağımlılığını doğuran ana sebep, sosyalleşmedir. Young'un aksine Grohol, patolojik kumar oynama ve internet bağımlılığının farklı durumlar olduğunu düşünmektedir. Patolojik kumar oynamak ödül arayışı odaklı bir problemken, internet bağımlılığı sosyal arayı temelli bir durumdur. Grohol (1999), internet bağımlılığının üç aşamalı bir geçişe sahip bir süreç olduğunu belirtmiştir. Büyülenme

olarak adlandırılan ilk aşamada kişi, heyecan verici çevre sebebiyle internete tutunmaktadır. İnternetteki teknoloji ya da uygulamalar kişiyi büyülemiştir. Bu büyülenme sebebiyle kişi aşırı derecede internet kullanmaktadır. İlk aşamadan sonra kişi düş kırıklığı aşamasına geçer. Bu aşamada kişi internetteki etkinliklere alışır ve kullanım oranı azalır. Aşırı teknoloji kullanımı hayal kırıklığına ve sıkılmaya sebep olur. Sıkıntının yarattığı kaçınma eylemi üçüncü aşamaya dek devam eder. Üçüncü ve son aşama, denge aşamasıdır. Kişi bu aşamada internet ve gerçek hayat arasındaki dengeyi oturtup normal düzeyde kullanıma geçmeyi başarmıştır (Grohol, 1999). Bu modelde kişinin üç aşamayı tamamladıktan sonra ilk aşamaya dönmesi mümkündür. İlk aşamada saplanan, diğer aşamalara geçmek için yardıma gereksinim duyan bireyler de olabilmektedir. Tecrübeli kullanıcılar, aşamaları tecrübesizlere göre daha kolay aşabilmektedir.

Davis'in Bilişsel-Davranışçı Yaklaşımına Dayalı Patolojik İnternet Kullanımı Kuramı

Davis (2001), Young'a katılmayarak internet kullanımının oluşturduğu negatif sonuçları ifade etmek adına "patolojik internet kullanımı" ifadesini kullanmıştır. Bu doğrultuda, Young'ın internet bağımlılığı adına oluşturduğu tanımları genişleterek, patolojik internet kullanımını iki farklı grupta detaylandırmıştır, özgül ve genel patolojik internet kullanımları. Özgül patolojik internet kullanımında kişi interneti bir nesneye ulaşmak için kullanırken, genel patolojik internet kullanımında kişi bir amaca bağlı kalmaksızın internette zaman geçirmektedir.

Davis'e (2001) göre işlevsel olmayan biliş ve düşüncelerin şekillendirdiği eylemler, patolojik internet kullanımına sebep olmaktadır. Olumsuz algılara sahip olan bireyler, bu duyguları aşabilmek için interneti kullanmaktadır. Yeni teknolojinin bu yöndeki desteği, kişiyi söz konusu teknolojiye bağımlı hale getirmektedir. Bu ödül ve ceza koşullanma ile kişi benzer bir biyolojik reaksiyon elde etmek adına yeni teknolojiler bulana kadar sürüp gitmektedir (Davis, 2001).

2.6.3 Caplan'ın Kuramı

Caplan (2002), Davis'in kuramını temel alarak yeni bir yaklaşım üretmiştir. Bazı insanlar interneti dozunda ve kontrollü biçimde kullanabilirken, bir kısmı sınırlama konusunda sıkıntı yaşayarak hayatın birçok alanında aşırı internet kullanımından

kaynaklanan sorunlar yaşamaktadır. Bu durum zarar verici olduğundan “problemlı” olarak tanımlanmaktadır (Caplan, 2002).

Caplan’ın kuramında problemlı internet kullanımı, psikososyal bir yaklaşımla açıklanmıştır.

Caplan’ın (2002) kuramına göre, depresyon, sosyal izolasyon gibi rahatsızlıkları olan insanlar, sosyal iletişim yönünden işlevsiz bir biliş sahibi tirler. Bundan dolayı yüz yüze ilişkiler yerine, internet üzerinden iletişimi tercih ederler. Sanal ortamın rahatlığı aşırı internet kullanımına, ardından da problemlı internet kullanımına sebep olmaktadır. Kişi sanal iletişim yöntemlerini kullanırken, olumsuz özelliklerini gizleyebilir ve sahip olmadığı olumlu özelliklere sahipmiş gibi davranabilir. Böylelikle iletişim kurdukları kişi üzerinde olumlu bir izlenim yarattığı fikrine kapılabilir. Sanal iletişim, depresif ya da sosyal bozukluk sahibi kişilere daha kolay, güvenli ve heyecanlı gelmektedir.

Caplan, (2002) söz konusu saptamalarının geçerliliğini belirtmek adına, 18–57 yaş arası toplam 395 kişiye yönelik bir değerlendirme sunmuştur. Araştırma sonucunda, yalnızlık, depresyon ve sosyal izolasyonun, internet bağımlılığı ve sanal iletişim tercihi üzerinde büyük etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Caplan (2005) kişilerin problemlı internet kullanım seviyeleri ile kendilerini gösterme kabiliyeti eksikliği arasındaki ilişkiyi incelemiş, kendini gösterme kabiliyeti yetersiz olan bireylerin sanal iletişimi tercih ettiklerini ve sanal sosyal etkileşimin de obsesif internet kullanımının önemli bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Caplan (2007) başka bir çalışmasında da yalnızlık ve problemlı internet kullanımı ilişkisini incelemiş, arada anlamlı bir ilişkinin bulunduğunu tespit etmiştir. Ancak sosyal kaygı etkeninin yalnızlık durumunu anlamsızlaştırdığı belirlenmiştir.

2.6.4 Suler İnternet Bağımlılığı Kuramı

John Suler (1996) internetteki yönelmelerin ve motivasyonların Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer olan ihtiyaçlara yönelik ele alınabileceğini belirtmiştir.

Fizyolojik ihtiyaçlar: Hiyerarşinin tabanında üreme, beslenme, uyuma gibi temel ihtiyaçlar bulunur. Suler (1996) internet ortamında flörtün yaygınlığından söz eder. Sanal ortamda flört etme yoluyla kişiler üreme gereksinimlerini gidermeye çalışırlar. İnternet ortamının anonimliği, flörtün çekiciliğini arttırmaktadır.

Kişilerarası temas ihtiyacı: Maslow hiyerarşisinin 3. düzeyinde kişilerarası temas, sosyal tanınma ve ait olma hissine karşı duyulan ihtiyaç yer alır. Bu ihtiyaçlar internet ortamında iletişim kurulan kişilerle karşılanır. Kişi sanal ortamdaki topluluklara katıldığında diğerleriyle bağlantılı hisseder. İnternet üzerinde aynı kişilerle devamlı sosyalleşmek, kişide tanışıklık hissine sebep olur. Suler'e (1996) göre online insanların gerçek hayatta arkadaşlık kuramayacakları fikri sadece kalıplaşmış bir yargıdır. Kullanıcıların çoğu interneti ortak ilgi alanlarına sahip insanların sosyalleşmesine yardımcı olan bir araçtır. Sosyalleşme işlevi, interneti bağımlılık yapıcı hale getiren özelliktir. Kişiler gerek gerçek, gerek sanal ilişkilerde bir grubun parçası olarak kabullenebilmek için devamlılık göstermelidir. Kişide internet bağımlılığına sebep olan şey budur.

Öğrenme ve saygınlık ihtiyacı: Maslow'un ihtiyaç hiyerarşisinde belirtmiş olduğu üzere bir sonraki aşama öğrenme ve kişinin başarıları ile oluşan benlik saygısıdır. Kişi rol yapma ortamı ve çok kullanıcıli internet oyunlarında bu gereksinimini kolayca karşılayabilir. Suler'e (1996) göre, online oyun oynayan kişiler, oyunun görevlerini yerine getirmek suretiyle statü kazanan bir karakter yaratır. Yükselme, diğer oyuncular arasında ünlenmeyi de beraberinde getirir.

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı: Maslow hiyerarşisinin zirvesinde, kendini gerçekleştirme ihtiyacı yer alır. Suler'e (1996) göre kişi, online oyunlarda yaratılan karakterin benliklerinin derininden gelen bir yansıma olduğu hissine kapılırlar. Kişi farklı kimliklerle internette yaptığı gezintiler sonucunda gerçek yaşamlarında tecrübe edemedikleri bir içgörü kazanırlar. İnternet, ödüllendirici ve pekiştirici yönleriyle bazı bireylerde bağımlılık yaratabilmektedir. Suler (1996), internet bağımlılığının asla gereksinimleri karşılamayan ve uzun vadede kişiyi mutsuz eden, hayatına zarar veren bir durumdur.

2.7 İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde internet bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalar yurt dışında ve yurt içinde yapılan araştırmalar olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

İnternet bağımlılığı alanında çok çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Çalışmalar şu şekildedir:

Young(2007) internet bağımlılığı konusunda Bilişsel Davranışçı Terapi(BDT)'nin nasıl bir yarar sağladığını görmek için bir araştırma yapmıştır. Araştırmasında internet bağımlılığı sorunu olan 114 hastayı incelemiş online bağımlılığı için BDT'yi temel olarak almıştır. Uzun süren bu araştırma 12 oturum ve altı ay sürmüştür. Araştırma neticesinde hastaların çoğu kendilerinde var olan şikâyetlerle sekizinci aşamaya kadar mücadele etmişlerdir ve semptomu idare etmenin altı hafta kadar sürdüğü görülmüştür.

Yang ve Tung (2007), Tayvan'da liselerde bir araştırma yapmışlardır. Araştırmalarında internet bağımlısı olan ve olmayan öğrenciler arasındaki farkı araştırmışlardır. 239 denek üzerinden yapılan araştırmada (%13,8) Young'ın internet bağımlılığı ile ilgili hazırladığı ankete göre bağımlı olarak belirtilmiştir. Araştırma neticesinde bağımlı olanlar internet ortamında online daha fazla zaman harcamaktadırlar. Yine internet bağımlısı olan kişiler, internetin hayatlarının akışını olumsuz yönde etkilemediğini düşünmektedirler. Okul, sosyal ilişkiler, aile arası iletişimlerine zarar vermediğini düşünmektedirler. Bununla beraber bağımlı olan veya olmayan her iki kesim de internetin yaşlılarıyla olan ilişkilerini geliştirdiğini düşünmektedirler. Bu çalışma ile beraber internette sarf edilen zaman ve bağımlılık arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bağımlı olan kişiler, internet ortamında oldukça fazla zaman harcamaktadırlar. Ayrıca erkeklerin bağımlılık

hususunda kadınlara nazaran daha yatkın olduğu belirlenmiştir. Bir başka husus ise meslekî anlamda lise okuyan öğrencilerin düz lise okuyan öğrencilere göre bağımlılığa yatkın olma ihtimali daha fazladır. Belirtilmesi gereken bir başka nokta da, özgüven yetersizliği olan, utangaç ve depresyon eğilimi olan öğrencilerin bağımlılık konusunda, bu özellikleri taşımayan öğrencilere göre daha yatkın olduğu da gözlemlenmiştir. Öğrenciler araştırma ve eğlence için interneti kullanmaktadırlar. Eğlence dozu artarsa sörf gibi internet etkinlikleriyle bağımlılık kaçınılmaz olmaktadır.

Wu ve Tsai (2006), internet ile ilgili çalışmalarını, üniversite öğrencileri üzerinde yapmışlardır. Üniversite öğrencilerinin internete karşı tutumlarını ve yeteneklerini ortaya çıkarmak için çalışmışlardır. Ayrıca internete karşıdaki tutum ve öz-yeterlik seviyesi arasındaki korelasyonu da araştırmışlardır. Bu çalışmalarında üç farklı üniversiteden 1313 öğrenciyi denek olarak kullanmışlardır. Çalışmada erkek öğrencilerin internet kullanımındaki otokontrol seviyeleri, bayan öğrencilerden daha yüksektir. İnternette daha fazla zaman sarf eden öğrenciler internette daha olumlu davranışlar sergilemişlerdir. Daha olumlu bir tutum göstermişlerdir. Bu durumda öğrencilerin sınıf dereceleri de etkilidir. Üniversiteden mezun olan öğrenciler daha olumlu bir tutum göstermişlerdir. Bu çalışma neticesinde görülmüştür ki, öğrencilerin internet karşıdaki tutumları ile öz-yeterlik seviyeleri tahmin edilebilmektedir.

Li ve Chung (2006), çalışmasını üniversite öğrencileri üzerinden yapmıştır. 76 üniversite öğrencisine interneti neden kullandıklarına dair soruları içeren bir form vermiştir. Formda interneti hangi amaçla, bilgi, sosyal, kültürel ve eğlence için mi kullandıklarını içeren sorular bulunmaktadır. Bu form ile Çin İnternet Bağımlılık Ölçeğini uygulayıp neticede de sosyal fonksiyonun internet bağımlılığı noktasında daha belirleyici olduğu görülmüştür. İnterneti bu amaçla kullanan kişilerin, dürtülerin teşviki, kendisini geri çekebilme, zamanı kontrol edebilme, sağlık sıkıntıları bağlamında internet kullanımından kaynaklanan sorunları daha çok kendilerinde barındırdıkları ve bağımlılığa daha elverişli oldukları görülmüştür.

Kim, RYu, Chon, Yeun, Choi, Seo ve Nam (2006), araştırmalarında, internet bağımlılığı ile Kore'deki gençlerin yaşadığı psikolojik sorunlar arasındaki ilişkiyi ele almışlardır. Depresyon ve intihar eğilimi bu sorunların başında gelmektedir. Araştırmanın katılımcıları lise öğrencilerdir. 1573 lise öğrencisine çeşitli soru formları verilmiştir ki bu formlar katılımcıların depresyon ve intiharla ilgili sorular içermektedir. Çalışma neticesinde katılımcıların %38'i internet bağımlısı olma potansiyeli taşırken %1.6'sı internet bağımlısı olarak tespit edilmiştir. Bu araştırmada bağımlılıkta cinsiyet ayrımı olmadığı gözlenmiş ve ayrıca bağımlı olanların depresyona girme ve intihar eğilimine daha yatkın olduğu belirlenmiştir.

Kirallo (2005), çalışmasında fakülte danışmanlarına yönelmiştir. Onların internet bağımlılığını ne kadar tanıdıklarını, bağımlılıkla ilgili bilgi seviyelerini ve bağımlılıktan dolayı rahatsız olan fakülte öğrencilerin teşhis edilmesini ve bu noktada tedavilerine yönelik eğitimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada danışmanlar birçok hususla incelenmiştir. Yaşları, internet bağımlılıkları, bu konudaki bilgi durumları ve fakülte öğrencilerindeki bu sorunu teşhis ve tedavi eğitimlerindeki farka dikkat edilmiştir. Bu araştırmanın örneklemini "basit seçkisiz" olarak tanımlanmıştır. Katılımcılar, Kaliforniya Eyaleti'ndeki özel ve kamu fakültelerinde çalışan danışmanlardır. 355 kişi üzerinde çalışılmıştır. Araştırma neticesine göre; fakülte danışmanlarının önemli bir kısmı internet bağımlılığının mantıklı bir sorun olduğuna "katılıyor ya da "kesinlikle katılıyor" fakat bağımlı olanları teşhis etme hususunda %93 gibi bir çoğunluk ya çok az bir eğitime sahip ya da tamamen eğitimsizdir. Aynı şekilde %94 gibi bir çoğunluk da bağımlılıktan sıkıntı çeken öğrencilerin tedavisi noktasında da yine ya çok az eğitime sahip ya da eğitimsizdir. Netice olarak danışmanların internet bağımlılığı yaşayan öğrencileri teşhis ve tedavi etme hususunda eğitime ihtiyaçları olduğu görülmüştür.

Yellowless ve Marks'ın (2005), yapmış olduğu çalışmada bireylerin bazı internet faaliyetlerine bağımlı olduklarını belirtmişlerdir. Bunun içinde kumar, maillere bakma, porno sitelerine girme gibi internet alanlarına karşı bağımlılık sergilediklerini gözlemlenmiştir. Bununla beraber bazı psikolojik rahatsızlıklara sahip kişilerin ki bunun içerisinde dürtüleri kontrol edememe ve bağımlılık

bozukluğu gibi rahatsızlıkları olanların, internet kullanımında da sorunlu birer kullanıcı olma riski taşıdıkları belirtilmiştir.

Niemz, Griffiths ve Banyard (2005), internet bağımlılığı alanındaki çalışmalarını öğrenciler üzerinden yapmışlardır. Bu bağlamda konuyu daha fazla ispatlamak amacıyla 371 İngiliz öğrenciye patolojik internet kullanma derecesi, özgüven, genel sağlık soruları, şartlı refleks kaybı ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Bu sorular neticesinde görülmüştür ki katılımcıların yüzde 18,3ü patolojik internet kullanıcısıdır. Bu durum onların sosyal ve toplumsal yaşamlarında ciddi sorunlar ortaya çıkartmıştır. Yine bu çalışma neticesinde görülmüştür ki kişiler, başkaları gibi davranabilmektedirler. Hatta karşı cinsiyetten biri bile olabilmektedirler. Bunun nedeni internet ortamında kendilerini daha rahat hissetmelerindedir. Özellikle, öğrenciler internet bağımlılığı noktasında daha da hassastırlar çünkü bu onların sosyalleşmesi noktasında önemlidir. Günlük hayatta arkadaş bulmakta zorluk çeken öğrenciler bu sayede daha rahat arkadaş ortamı oluştururlar. Çünkü internette yaş, cinsiyet, fiziksel görünüş gibi şeylerin önemi yoktur. Öğrenciler burada baskılardan kurtulduklarını belirtmişlerdir. Çalışmanın bulguları, depresyon ve internet bağımlılığı arasında olması beklenen ilişkiyi ortaya koymamıştır. Fakat yine de bu alanda yapılan çalışmalar bağımlılık ve depresyon arasında görülebilecek tesadüfî ilişkiyi gözlemlemede fayda sağlamaktadır. Bu çalışma özgüven eksikliğinin de internet bağımlılığı ile ilgili olduğunu savunmuşlardır. Fakat bunun internet kullanımının bir sebebi yoksa sonucu mu olduğu belirsizdir. Bu çalışma ile erkek öğrencilerin bağımlı olmaya daha yatkın olduğu belirlenmiştir. Özellikle sosyal yaşamlarında olumsuz yaşantılara sahip oldukları için daha savunmasız oldukları ve bu sebeple internette kaldıkları zamanı daraltma anlamında yeterli olmadıklarını göstermiştir.

Nichols ve Nicki (2004), çalışmalarını üniversite öğrencileri üzerinden yapmışlardır. Yaşları 18 ile 24 arasında değişen 207 üniversite öğrencisi üzerinden internet bağımlılığının ölçümünü ve onları bilgisayar kullanımına iten sebepleri araştırmışlardır. Katılımcılara sosyal ve yalnızlık testi tatbik edilmiştir. Bunun neticeleri değerlendirilmiştir. Araştırmaya göre, katılımcıların %100'ü internet kullanmaktadırlar. Bununla beraber hepsi değişen oranlarla ve amaçlarla internet

kullanmışlardır. İnterneti bilgi amaçlı kullananlar olmakla beraber, oyun, iletişim ve porno amaçlı kullananlar da mevcuttur. Bir başka husus da katılımcıların büyük bir çoğunluğunda yalnızlık ve bıkkınlık gibi sıkıntıların olduğu gözlemlenmiştir. Sonuçlara göre IAS'nın oldukça güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Koch ve Pratarelli (2004), 240 üniversite öğrencisi üzerinde çalışmışlardır. Amaçları içe ve dışa dönük olma ve cinsiyetin internet kullanımındaki önemidir. Çalışma neticesinde görülmüştür ki içe dönük kişiler interneti daha fazla kullanmaktadırlar. Bilhassa isim kullanmadan katıldıkları sosyal faaliyetlerde daha aktif oldukları görülmüştür. Ayrıca erkeklerin kadınlara nazaran karşı cinsle ilişki kuracakları internet faaliyetlerinde daha çok yer aldığı belirlenmiştir.

Chak ve Leung (2004), 12-26 yaş arası 722 internet kullanıcıları üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Buna göre, internet kullanım oranının artmasıyla beraber utangaçlığın ve çekingenliğin de arttığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu insanların bilhassa sosyal ilişkilerde bulunabilecekleri, chat gibi, aktiviteleri tercih ettikleri görülmüştür.

Leung (2004), 1977 ve 1997 arasında dünyaya gelenleri "net" kuşağı olarak tanımlamıştır. Çalışmasını 16-24 yaş arası 699 katılımcı üzerinde yapmıştır. İnternet bağımlısı olan net kuşağı ile bağımlı olmayanlar arasında nasıl bir ayırım olduğunu göstermiştir. Araştırma verilerine göre, bağımlı olmayan kullanıcıların internet kullanım amaçlarının daha çok bilgi edinme olduğudur. Bağımlı olanlar ise daha ziyade yaşadıkları hayattan kaçmak ve ya da haz almak amacıyla 'chat' ya da daha farklı yazılı ve görüntülü iletişim sitelerinde veya oyun sitelerinde zaman harcadıkları görülmüştür. Bir başka husus da bağımlıların televizyon izleme oranlarının da düşük olduğudur.

Engelberg ve Sjöberg (2004) üniversite öğrencileri üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Daha çok 21 yaş civarında 41 öğrenci üzerinde araştırmalarını yapmışlardır. Araştırmalarının konusu, bireysel değerler, kişinin duygusal zekâsının ve kişilik özelliklerinin internet kullanımında etkisi ve yalnızlıktır. Netice olarak,

bireysel değerler ve yalnızlık internetle çok ciddi ilişki içerisinde iken duygusal zekânın bu noktada pek de bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Simkova ve Cincera (2004) internette online sohbet ve İnternet Bağımlılığı Hastalığı arasında nasıl bir ilişki olduğunu araştırmışlardır. İki tepki grubu oluşturulmuştur ve Young'un cevaplar seti araştırma için zemin olmuştur. Araştırma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Neticede, öğrenciler internet bağımlılığının bir hastalık olduğunun farkındadırlar. İnternette çok zaman sarf eden öğrencilerin bunun bir sorun olduğunun da bilincinde olduğunu göstermiştir. Son bir husus da, sohbet gibi internet aktivitelerini çok fazla kullananların daha fazla soruna sahip olduğu gözlenmiştir.

2.7.1 Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde de internet bağımlılığı alanında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Esen (2007), çalışmasını 15-17 yaş arası liseye devam eden 479 öğrenci üzerinden yapmıştır. Çalışmasında akran baskısı ve sosyal etkilerin internet bağımlılığını ne derecede etkilediğini incelemiştir. Çalışma neticesinde, akran baskısı internet bağımlılığını pozitif yönde anlamlı, sosyal etkiler ise negatif yönde anlamlı etkilemiştir.

Cengizhan (2005), “Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımın da Yeni Bir Boyut: Bağımlılık” konulu Marmara Üniversitesi, VIII. PDR kongresinde sunduğu bildirisinde, aşırı internet kullanımı üzerinde durmuştur ve bu konuda öğrenciler neleri kendilerine problem olarak görmektedir açıklamıştır. Çalışmasını Marmara BÖTE bölümü öğrencilerinden 57 kişilik katılımcı üzerinde yapmıştır. Çalışmaya göre katılımcıların %95’inin evinde bilgisayar bulunmaktadır, %44’ünde ise internet bağlantısı mevcuttur. Kendilerine internet yüzünden yaşadıkları sıkıntılar sorulduğunda %50’si boşa harcanmış zaman olarak görmekte yani onlar için en önemli sıkıntı zamandır. Çünkü bu yüzden kendileri için önemli gördükleri işlere vakit ayıramadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma neticesinde sık internet kullanımına yönelik tavsiyelerde bulunulmuştur.

Cengizhan (2005), öğrencilerin doğru olmayan internet kullanımı nedeniyle gelen şikâyetler sebebiyle seçilen bir okulda pilot çalışmada bulunmuştur. Bu okul özel bir okuldur, dolayısıyla velilerin ekonomik durumları iyi ve her öğrencinin kendisine ait bir bilgisayar ve internet bağlantısı olduğu bilinmektedir. Araştırma modeli deney kontrol grupludur. Öğrencilerin 10 kişilik deney ve 10 kişilik kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubunda olan öğrencilerin velileri bu konuda mektupla bilgilendirilmiştir. İki gruba da internet ve bağımlılık ölçeği uygulanmıştır. Uzmanlardan da yardım alınarak internetin olumsuzluklarını düzeltmek amacıyla hazırlanan mektup deney grubundaki ailelere gönderilmiştir. Amaç, öğrencilerde görülebilecek durumlara karşı önerileri içermektedir. Onlara olumlu davranışlar geliştirmeleri için rehber olmaları istenmiştir. Kontrol grubunda hiçbir uygulama yapılmamıştır. Mektup gönderildikten üç hafta gibi bir zamandan sonra mektupta belirtilen önerilerin ne derecede uygulandığını belirleyen bir form doldurmaları istenmiştir. Çalışma neticesinde deney grubundaki farklılaşma kontrol grubunda daha başka olması sebebiyle önemlidir. Ayrıca ailelerinde bilgilendirmiş olması önemlidir ve bu durum da olumlu sonuçlar doğurmuştur (Cengizhan, 2006).

Özcan ve Buzlu (2005), “İnternet Bilişsel Durum Ölçeği-İBDÖ”nin geçerlik ve güvenilirliği konusunda bir çalışma yapmışlardır. 148 üniversite öğrencisi üzerinde İBDÖ ile birlikte yalnızlık, depresyon gibi çeşitli ölçekler uygulamışlardır. Araştırma neticesinde İBDÖ’nin geçerlik ve güvenilirliği önemli ölçüde araştırmalara kullanılabilir seviyede olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin internette eğitimle ilgili çeşitli araştırmalar yapma, bilgi toplama ve e-posta gibi işlemler gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Bununla beraber, İBDÖ ve diğer ölçekler, yalnızlık, depresyon gibi, internet kullanımında harcanan zaman ile pozitif bir ilişki göstermektedir.

Orhan ve Akkoyunlu (2004), çalışmalarını ilköğretim öğrencileri üzerinde yapmışlardır. 10-14 yaş arası 676 öğrenci ile internete ulaşma ve kullanım sebepleri araştırılmıştır. Çalışma neticesinde öğrencilerin %79’unun internet kullandığı, yaşlarının artmasıyla kullanım oranının da arttığı ve kız ve erkek kullanıcı oranının da eşit sayılabileceği görülmüştür. Bununla beraber öğrencilerin interneti çeşitli amaçlar için, eğlence, bilgi ve iletişim, kullandıkları belirtilmiştir. Konuyla ilgili, Türkiye’deki

araştırmaların üniversite ve ilköğretim öğrencileri üzerinde yapıldığı görölmektedir. Her bir araştırmacı bu bağlamda farklı konular üzerinde durmuşlardır. İnternet bağımlılığının ergenlik dönemi üzerindeki etkisi, erkek ve bayan üniversite öğrencilerinin internet kullanımı ve yalnızlık seviyeleri arasın nasıl bir bağlantı olduğu, ilköğretim öğrencilerinin internet kullanımında nasıl bir seviyede olduğu, aşırı internet kullanımı ve öğrencilerin internet kullanımında neleri sorun olarak gördükleri, internet kullanımında akran baskısı gibi konular üzerinde durulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde bu araştırmanın hedefledikleri hakkında analizler ve bulunan sonuçlar işlenecektir. Öncelikle örnekleme oluşturan katılımcıların yaş ve cinsiyet dağılımı tablolarla sunulmaktadır. Bu çalışmada kullanılan ölçekler, geçerlilik güvenilirlik çalışmaları ve istatistiksel teknikler açıklanmaktadır. Son olarak araştırma sürecinde göz önünde bulundurulmuş etik kurallardan bahsedilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, İstanbulda bulunan 4 vakıf üniversitesi'ndeki öğrencilerde internet bağımlılığını yordayan psikososyal değişkenleri saptamak amacıyla betimsel yöntemli ilişkisel tarama modeli uygulanacaktır. Karasar'ın (2005: 85) belirtmiş olduğu üzere tarama türü araştırma modelleri genel bir evren üzerinde genel yargıya varabilmek adına seçilen örneklem üzerinde yapılan düzenlemeleri kapsamaktadır.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni olarak İstanbul ili dahilinde Üsküdar Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Şehir Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi öğrencileri seçilmiştir. Öğrenciler seçkisiz atamayla belirlenmiş olup Üsküdar Üniversitesinden 50, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesinden 35, Şehir Üniversitesinden 30, İstanbul Ticaret Üniversitesinden 45 öğrenci katılmıştır.

3.3.Kullanılan Ölçekler

Bu çalışmada ihtiyaç duyulan verilerin elde edilmesi adına Young (1996) tarafından geliştirilen, Bayraktar (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "İnternet Bağımlılık Ölçeği"; Russel, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen, Demir (1989) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "UCLA Yalnızlık Ölçeği"; Zimet, Dahlem,

Zimet ve Farley (1988) tarafından geliştirilen, Çakır (1993), Eker ve Arkar (1995) tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Cronbach's Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde kullanılan değerlendirme kriteri (Özdamar, 2004);

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güveniliridir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

3.3.1. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Young (1996) tarafından, DSM-IV'ün “Patalojik Kumar Oynama” kriterlerinden yola çıkılarak oluşturulan “Tanı Anketi” daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir “İnternet Bağımlılık Ölçeği” oluşturulmuştur. Likert tipi bir ölçek niteliği olan İnternet Bağımlılık Ölçeği'nde katılımcıdan “hiçbir zaman” “Nadiren” “Arada sırada” “Çoğunlukla” “Çok sık” ve “Devamlı” seçeneklerinden kendisine en uygun olanı işaretlemesi beklenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. 80 ve üzeri puan alanlar “İnternet bağımlısı” olarak tanımlanmaktadır. 50–79 puan arası alanlar “Sınırlı Semptom gösterenler”, 50 puan ve altı alanlar “Semptom Göstermeyenler” olarak tanımlanmıştır (Bayraktar, 2001).

Bayraktar'ın (2001) çalışması ile İngilizce'den dilimize çevrilen ölçek, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim dalındaki öğretim görevlileri tarafından incelenmiş ve ölçek maddeleri anlam dışına çıkmayacak şekilde 12- 17 yaş grubu ergenlerin anlayabileceği şekilde düzenlenmiştir. Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği. 91, Spearman – Brown değeri açısından da. 87'dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir (Bayraktar, 2001).

3.3.2. UCLA Yalnızlık Ölçeği

İnsanların genel yalnızlık düzeylerini belirlemek amacıyla Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen UCLA (University of California Los Angeles) Yalnızlık Ölçeği'nin ilk halinde tüm maddeleri negatif ifadeler içermekteydi. Bu ölçek Russell, Peplau ve Cutrona tarafından 1980'de tekrar gözden geçirilmiş ve ölçeğin maddelerinin yarısı olumlu, yarısı olumsuz yönde olacak şekilde tekrar düzenlenmiştir (Demir, 1989). UCLA Yalnızlık Ölçeği'nde 10'u düz, 10'u ters yönde kodlanmış 20 madde bulunmaktadır. Bireylerden maddelerde yer alan durumları ne sıklıkla yaşadıklarını dördümlük likert tipi ölçek üzerinde belirtmeleri istenmektedir. Ölçek olumlu yöndeki ifadeleri içeren maddelere, "hiç yaşamam" 4, "nadiren yaşarım" 3, "bazen yaşarım" 2, "sık sık yaşarım" 1 puan; olumsuz ifadeleri içeren maddelere ise bunun tam tersi olarak, "hiç yaşamam" 1, "nadiren yaşarım" 2, "bazen yaşarım" 3, "sık sık yaşarım" 4 puan verilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20 dir. Ölçekten alınan puan arttıkça yalnızlık düzeyi de artmaktadır (Demir, 1989).

UCLA Yalnızlık Ölçeği'nin güvenilirliği çeşitli teknikler kullanılarak test edilmiş ve güvenilirlik yüksek bulunmuştur. Ölçeğin Russell ve Ferguson (1978) tarafından ilk geliştirme aşamasında yapılan çalışmalarda ölçeğin iç tutarlılığı. 96, iki ay ara ile yapılan ölçeğin tekrarı yöntemi ile elde edilen güvenilirliği $r=.73$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin tekrar gözden geçirilmesi esnasında Russell, Peplau ve Cutrona (1980) ilk geliştirilen ölçek ile gözden geçirilerek elde edilen ölçek arasındaki ilişkiyi. 91 olarak bulmuş ve iç tutarlılığının. 94 olduğunu saptamışlardır (akt. Demir, 1989).

Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Demir (1989) tarafından gerçekleştirilmiştir. Demir'in (1989) çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili analizler toplam 72 kişi üzerinde hesaplanmış ve cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı. 96 olarak belirtilmiştir. Ölçeğin beş hafta ara ile yapılan test tekrar test güvenilirlik katsayısı. 94 olarak saptanmıştır.

3.3.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Zimet, Dahlem, Zimet ve Farley (1988) tarafından geliştirilmiştir. 12 maddeden oluşan ölçek kişinin sosyal desteği ile ilgili kaynağın yeterliliğini ölçmektedir. “ Tamamen Katılmıyorum” (1) ile “ Tamamen Katılıyorum” (7) arasında değişim gösteren 7’li likert tipi ölçek içermektedir. Ölçek algılanan sosyal desteğin kaynağını aile, arkadaşlar ve anlamlı diğerleri olmak üzere üç alt boyutta ölçebilmektedir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı alt ölçeklerde farklı örneklemlerde. 79 ve 98 arasında, test tekrar test katsayısı ise 2-3 aylık periyotlarla ölçüldüğünde. 72 ve 65 .85 arasında değiştiği ifade edilmektedir (Akt: Çeçen, 2008).

Ölçeği Türkiye’de ilk kez Çakır (1993) normal ergenlerle yaptığı çalışmada kullanmıştır. Daha sonra Eker ve Arkar’ın (1995), üniversite öğrencileri ve bedensel hastalığı olan grupla yürüttükleri çalışmada kullandıkları görülmektedir. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’nin Türkçe formunun faktör yapısı, güvenilirliği ve yapı geçerliği, ülkemizde kullanımı açısından, genel olarak yeterli seviyede belirtilmişlerdir (Eker ve Arkar, 1995).

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa ile bu çalışmada iki farklı uygulama sonucunda. 80 ve. 95 olarak saptanmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında kullanılan dış ölçeklerle korelasyonu da yüksek ($r = .73$) bulunmuştur (Altay, 2007).

3.3.4 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerini (cinsiyet, akademik başarı/ortalama, ailelerinin gelir ve eğitim düzeyleri), internette geçirdikleri süreyi, internete bağlandıkları yerleri, internet kullanım amaçlarını belirlemek için, araştırmacı tarafından hazırlanan, “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Öncelikli olarak, örnekleme oluşturmak adına bölümler bazına seçkisiz atamayla belirlenmiş öğrencilere uygulama yapılacaktır. Uygulamaya katılanlara ölçekler, araştırmanın konusu ve uygulama ile ilgili tüm bilgiler detaylıca verilecektir. Araştırmada kullanılan ölçekler ve kişisel bilgi formunun uygulanması, 2014 öğretim yılının güz döneminde gerçekleştirilecektir. Ölçek ve formlar üniversitede, sınıf içerisinde uygulanacak ve katılımcılar tarafından bireysel olarak doldurulacaktır. Uygulamayı tamamlamak adına takriben 15-20 dakika kadar süre verilecektir. Katılımcılar gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaya katılacaktır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada belirlenen alt amaçlara yönelik çözüm bulmak adına hiyerarşik regresyon analizi yapılacaktır. Belirtilen ikinci ve üçüncü alt amaçları çözümelemek adına t-test ve tek yönlü varyans analizi kullanılacaktır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık çıkması halinde Scheffe testi kullanılacak böylelikle farklılığın hangi gruptan kaynaklı olduğuna karar verilecektir. Verilerin analizinde anlamlılık değeri olarak $p < .05$ alınacaktır.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında Tek yönlü (Oneway) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Tukey Post Hoc testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon, etki ise regresyon analizi ile test edilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon ilişkileri aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir (Kalaycı, 2006, s.116);

<i>r</i>	İlişki
0,00-0,25	ÇokZayıf
0,26-0,49	Zayıf
0,50-0,69	Orta
0,70-0,89	Yüksek
0,90-1,00	ÇokYüksek

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1 Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo1. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
YaşGrubu	18-20	81	50,6
	21-23	54	33,8
	24Veüstü	25	15,6
	Toplam	160	100,0
Cinsiyet	Bayan	105	65,6
	Erkek	55	34,4
	Toplam	160	100,0
MedeniDurumu	Bekar	142	88,8
	Evli	18	11,2
	Toplam	160	100,0
AnnesininEğitimDurumu	İlkokul	54	33,8
	Ortaokul	16	10,0
	Lise	56	35,0
	üniversite	34	21,2
	Toplam	160	100,0
BabasınınEğitimDurumu	İlkokul	36	22,5

	Ortaokul	14	8,8
	Lise	45	28,1
	üniversite	55	34,4
	YüksekLisans/Doktora	10	6,2
	Toplam	160	100,0
AileGelirDüzeyi	Orta	131	81,9
	Yüksek	29	18,1
	Toplam	160	100,0
AkademikBaşarıDüzeyi	Düşük	16	10,0
	Orta	104	65,0
	Yüksek	40	25,0
	Toplam	160	100,0
YaşamınınBüyükBirKısmınıGeçirdiğiYer	Kırsal	13	8,1
	Kentsel	147	91,9
	Toplam	160	100,0
BerberYaşadığıBireyler	Yurtta	27	16,9
	Ailesiyle	103	64,4
	Tek	12	7,5
	Arkadaşlarıyla Evde Yaşama	18	11,2
	Toplam	160	100,0
AileTipi	Çekirdek	107	66,9
	Geniş	53	33,1
	Toplam	160	100,0
İnternet Ortamında Sürekli Görüştüğü Bir Arkadaş Ortamının Olma Durumu	Evet	86	53,8
	Hayır	74	46,2
	Toplam	160	100,0

Üniversite öğrencileri yaş grubu değişkenine göre 81'i (%50,6) 18-20, 54'ü (%33,8) 21-23, 25'i (%15,6) 24 ve üstü olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri cinsiyet değişkenine göre 105'i (%65,6) bayan, 55'i (%34,4) erkek olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri medeni durumu değişkenine göre 142'si (%88,8) bekar, 18'i (%11,2) evli olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri annesinin eğitim durumu değişkenine göre 54'ü (%33,8) ilkokul, 16'sı (%10,0) ortaokul, 56'sı (%35,0) lise, 34'ü (%21,2) üniversite olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri babasının eğitim durumu değişkenine göre 36'sı (%22,5) ilkokul, 14'ü (%8,8) ortaokul, 45'i (%28,1) lise, 55'i (%34,4) üniversite, 10'u (%6,2) yüksek lisans / doktora olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri aile gelir düzeyi değişkenine göre 131'i (%81,9) orta, 29'u (%18,1) yüksek olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri akademik başarı düzeyi değişkenine göre 16'sı (%10,0) düşük, 104'ü (%65,0) orta, 40'ı (%25,0) yüksek olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer değişkenine göre 13'ü (%8,1) kırsal, 147'si (%91,9) kentsel olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre 27'si (%16,9) yurttan, 103'ü (%64,4) ailesiyle, 12'si (%7,5) tek, 18'i (%11,2) arkadaşlarıyla evde yaşama olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri aile tipi değişkenine göre 107'si (%66,9) çekirdek, 53'ü (%33,1) Geniş olarak dağılmaktadır.

Üniversite öğrencileri internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olma durumu değişkenine göre 86'sı (%53,8) evet, 74'ü (%46,2) hayır olarak dağılmaktadır.

4.2 Ölçeklerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Aile Desteği	160	23,525	4,799	5,000	28,000
Arkadaş Desteği	160	22,769	4,803	7,000	28,000
Özel Kişi Desteği	160	18,631	8,529	4,000	28,000
Genel Algılanan Sosyal Destek	160	64,925	13,394	20,000	84,000

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin ortalamaları incelendiğinde, “aile desteği” düzeyi ortalamasının ($23,525 \pm 4,799$); “arkadaş desteği” düzeyi ortalamasının ($22,769 \pm 4,803$); “özel kişi desteği” düzeyi ortalamasının ($18,631 \pm 8,529$); “genel algılanan sosyal destek” düzeyi ortalamasının ($64,925 \pm 13,394$) düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyi Ortalaması

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
İnternet Bağımlılığı	160	53,831	22,553	22,000	120,000

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalamasının ($53,831 \pm 22,553$) düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyi Ortalaması

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Yalnızlık	160	38,900	6,809	24,000	62,000

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyi ortalamasının ($38,900 \pm 6,809$) düzeyde olduğu görülmektedir.

4.3 Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Demografik Özelliklere Göre Ortalamaları

Destek Düzeylerinin Yaş Grubu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile Desteği	18-20	81	23,790	4,628	0,791	0,455
	21-23	54	22,870	5,470		
	24 Ve üstü	25	24,080	3,685		
Arkadaş Desteği	18-20	81	23,222	4,207	1,263	0,286
	21-23	54	21,926	5,746		
	24 Ve üstü	25	23,120	4,304		
Özel Kişi Desteği	18-20	81	18,506	8,361	0,308	0,735
	21-23	54	18,259	8,746		
	24 Ve üstü	25	19,840	8,835		
Genel Algılanan Sosyal Destek	18-20	81	65,519	12,070	0,916	0,402
	21-23	54	63,056	15,294		
	24 Ve üstü	25	67,040	13,139		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği, arkadaş desteği, özel kişi desteği, genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Cinsiyet Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile Desteği	Bayan	105	24,162	4,479	2,352	0,020
	Erkek	55	22,309	5,185		
Arkadaş Desteği	Bayan	105	23,419	4,487	2,401	0,017

	Erkek	55	21,527	5,174		
Özel Kişi Desteği	Bayan	105	19,095	8,715	0,951	0,343
	Erkek	55	17,746	8,165		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Bayan	105	66,676	12,766	2,316	0,022
	Erkek	55	61,582	14,035		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.352$; $p=0.020<0,05$). Bayan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ($x=24,162$), erkek üniversite öğrencilerinin aile desteği puanlarından ($x=22,309$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.401$; $p=0.017<0,05$). Bayan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ($x=23,419$), erkek üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından ($x=21,527$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.316$; $p=0.022<0,05$). Bayan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ($x=66,676$), erkek üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanlarından ($x=61,582$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Medeni Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile Desteği	Bekar	142	23,401	4,893	-0,914	0,362
	Evli	18	24,500	3,959		
Arkadaş Desteği	Bekar	142	22,465	4,923	-2,278	0,002
	Evli	18	25,167	2,813		
Özel Kişi Desteği	Bekar	142	17,866	8,546	-3,284	0,000
	Evli	18	24,667	5,573		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Bekar	142	63,732	13,354	-3,258	0,001
	Evli	18	74,333	9,647		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.278$; $p=0.002<0,05$). Evli üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ($x=25,167$), bekar üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından ($x=22,465$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.284$; $p=0.000<0,05$). Evli üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ($x=24,667$), bekar üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanlarından ($x=17,866$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.258$; $p=0.001<0,05$). Evli üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ($x=74,333$), bekar üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanlarından ($x=63,732$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Annesinin Eğitim Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Aile Desteği	İlkokul	54	22,537	5,579	1,349	0,261	
	Ortaokul	16	24,563	4,487			
	Lise	56	24,161	4,430			
	üniversite	34	23,559	4,039			
Arkadaş Desteği	İlkokul	54	21,019	5,728	4,921	0,003	3 > 1
	Ortaokul	16	24,250	3,786			
	Lise	56	24,196	4,167			
	üniversite	34	22,500	3,662			
Özel Kişi Desteği	İlkokul	54	17,815	8,802	0,752	0,523	
	Ortaokul	16	21,188	7,341			
	Lise	56	19,071	8,711			
	üniversite	34	18,000	8,370			
Genel Algılanan Sosyal Destek	İlkokul	54	61,370	14,527	2,827	0,060	
	Ortaokul	16	70,000	11,662			
	Lise	56	67,429	12,878			
	üniversite	34	64,059	11,942			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının annesinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,921$; $p=0,003<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Annesinin eğitim durumu lise

olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ($24,196 \pm 4,167$), annesinin eğitim durumu ilkökul olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından ($21,019 \pm 5,728$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek, aile desteği, özel kişi desteği puanları ortalamalarının annesinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Babasının Eğitim Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile Desteği	İlkokul	36	22,417	6,909	1,134	0,343
	Ortaokul	14	22,500	5,417		
	Lise	45	23,956	4,017		
	üniversite	55	23,836	3,553		
	Yüksek Lisans / Doktora	10	25,300	3,561		
Arkadaş Desteği	İlkokul	36	22,028	6,204	0,520	0,721
	Ortaokul	14	23,214	4,371		
	Lise	45	23,289	5,048		
	üniversite	55	22,527	3,920		
	Yüksek Lisans / Doktora	10	23,800	2,860		
Özel Kişi Desteği	İlkokul	36	17,833	8,891	1,700	0,153
	Ortaokul	14	19,643	8,464		
	Lise	45	21,133	8,086		
	üniversite	55	16,891	8,350		
	Yüksek Lisans / Doktora	10	18,400	9,058		
Genel Algılanan Sosyal Destek	İlkokul	36	62,278	17,838	1,424	0,229
	Ortaokul	14	65,357	14,340		

Lise	45	68,378	12,892
üniversite	55	63,255	10,359
Yüksek Lisans / Doktora	10	67,500	8,127

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği, arkadaş desteği, özel kişi desteği, genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının babasının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile Desteği	Orta	131	23,412	4,848	-0,631	0,529
	Yüksek	29	24,035	4,617		
Arkadaş Desteği	Orta	131	22,458	4,983	-1,750	0,037
	Yüksek	29	24,172	3,636		
Özel Kişi Desteği	Orta	131	18,015	8,572	-1,959	0,052
	Yüksek	29	21,414	7,881		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Orta	131	63,886	13,558	-2,109	0,037
	Yüksek	29	69,621	11,721		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t = -1.750$; $p = 0.037 < 0.05$). Aile gelir düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ($x = 24,172$), Aile gelir düzeyi orta olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından ($x = 22,458$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık

gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.109$; $p=0.037<0,05$). Aile gelir düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ($x=69,621$), Aile gelir düzeyi orta olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanlarından ($x=63,886$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği, özel kişi desteği puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Akademik Başarı Düzeyi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Aile Desteği	Düşük	16	20,625	5,818	3,984	0,021	3 > 1
	Orta	104	23,577	4,802			
	Yüksek	40	24,550	3,929			
Arkadaş Desteği	Düşük	16	20,563	5,955	2,576	0,079	
	Orta	104	22,731	4,759			
	Yüksek	40	23,750	4,199			
Özel Kişi Desteği	Düşük	16	16,188	9,404	3,559	0,031	3 > 2
	Orta	104	17,875	8,562			
	Yüksek	40	21,575	7,486			
Genel Algılanan Sosyal Destek	Düşük	16	57,375	14,614	5,759	0,004	3 > 1
	Orta	104	64,183	13,346			
	Yüksek	40	69,875	11,350			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ortalamalarının akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı

bulunmuştur($F=3,984$; $p=0,021<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Akademik başarı düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ($24,550 \pm 3,929$), akademik başarı düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanlarından ($20,625 \pm 5,818$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ortalamalarının akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=3,559$; $p=0,031<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Akademik başarı düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ($21,575 \pm 7,486$), akademik başarı düzeyi orta olan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanlarından ($17,875 \pm 8,562$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=5,759$; $p=0,004<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Akademik başarı düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ($69,875 \pm 11,350$), akademik başarı düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanlarından ($57,375 \pm 14,614$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Yaşamının Büyük Bir Kısmını Geçirdiği Yer Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile Desteği	Kırsal	13	22,769	5,449	-0,591	0,555
	Kentsel	147	23,592	4,752		
Arkadaş Desteği	Kırsal	13	22,077	5,965	-0,541	0,590
	Kentsel	147	22,830	4,707		
Özel Kişi Desteği	Kırsal	13	18,308	8,410	-0,142	0,887
	Kentsel	147	18,660	8,567		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Kırsal	13	63,154	12,462	-0,496	0,620
	Kentsel	147	65,082	13,502		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği, arkadaş desteği, özel kişi desteği, genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Beraber Yaşadığı Bireyler Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Aile Desteği	Yurtta	27	21,889	5,213	1,617	0,188	
	Ailesiyle	103	24,058	4,589			
	Tek	12	23,667	4,228			
	Arkadaşlarıyla Yaşama	Evde	18	22,833	5,426		
Arkadaş Desteği	Yurtta	27	20,148	5,517	3,689	0,013	2 > 1
	Ailesiyle	103	23,495	4,485			
	Tek	12	23,000	4,767			
	Arkadaşlarıyla Yaşama	Evde	18	22,389	4,421		
Özel Kişi Desteği	Yurtta	27	15,407	7,914	3,245	0,024	2 > 1
	Ailesiyle	103	20,107	8,180			
	Tek	12	15,167	9,399			
	Arkadaşlarıyla Yaşama	Evde	18	17,333	9,267		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Yurtta	27	57,444	12,687	4,989	0,002	2 > 1
	Ailesiyle	103	67,660	12,596			
	Tek	12	61,833	13,710			
	Arkadaşlarıyla Yaşama	Evde	18	62,556	14,533		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,689$; $p=0,013<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Beraber yaşadığı bireyler ailesiyle olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ($23,495 \pm 4,485$), beraber

yaşadığı bireyler yurttan olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından ($20,148 \pm 5,517$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ortalamalarının beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,245$; $p=0,024 < 0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Beraber yaşadığı bireyler ailesiyle olan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ($20,107 \pm 8,180$), beraber yaşadığı bireyler yurttan olan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanlarından ($15,407 \pm 7,914$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,989$; $p=0,002 < 0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Beraber yaşadığı bireyler ailesiyle olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ($67,660 \pm 12,596$), beraber yaşadığı bireyler yurttan olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanlarından ($57,444 \pm 12,687$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ortalamalarının beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Aile Tipi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile Desteği	Çekirdek	107	24,346	4,144	3,160	0,002
	Geniş	53	21,868	5,589		
Arkadaş Desteği	Çekirdek	107	23,467	4,076	2,663	0,020
	Geniş	53	21,359	5,802		
Özel Kişi Desteği	Çekirdek	107	19,252	8,380	1,312	0,191
	Geniş	53	17,377	8,767		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Çekirdek	107	67,065	11,413	2,940	0,010
	Geniş	53	60,604	15,955		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.160$; $p=0.002<0,05$). Ailesi çekirdek aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanları ($x=24,346$), Ailesi geniş aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin aile desteği puanlarından ($x=21,868$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.663$; $p=0.020<0,05$). Ailesi çekirdek aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanları ($x=23,467$), Ailesi geniş aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından ($x=21,359$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.940$; $p=0.010<0,05$). Ailesi çekirdek aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal

destek puanları ($x=67,065$), Ailesi geniş aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin genel algılanan sosyal destek puanlarından ($x=60,604$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin özel kişi desteği puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İnternet Ortamında Sürekli Görüştüğü Bir Arkadaş Ortamının Olma Durumu göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile Desteği	Evet	86	23,767	4,477	0,688	0,493
	Hayır	74	23,243	5,165		
Arkadaş Desteği	Evet	86	23,233	4,893	1,320	0,189
	Hayır	74	22,230	4,672		
Özel Kişi Desteği	Evet	86	19,605	8,353	1,563	0,120
	Hayır	74	17,500	8,647		
Genel Algılanan Sosyal Destek	Evet	86	66,605	12,935	1,721	0,087
	Hayır	74	62,973	13,737		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile desteği, arkadaş desteği, özel kişi desteği, genel algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Yaş Grubu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
İnternet Bağımlılığı	18-20	81	50,309	18,531	5,914	0,003	2>1
	21-23	54	62,056	27,130			2>3
	24 Ve üstü	25	47,480	19,064			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,914$; $p=0,003<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaş grubu 21-23 olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ($62,056 \pm 27,130$), yaş grubu 18-20 olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanından ($50,309 \pm 18,531$) yüksek bulunmuştur. Yaş grubu 21-23 olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ($62,056 \pm 27,130$), yaş grubu 24 ve üstü olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanından ($47,480 \pm 19,064$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Cinsiyet Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Bayan	105	52,324	21,206	-1,170	0,244
	Erkek	55	56,709	24,873		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Medeni Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Bekar	142	54,739	22,778	1,435	0,153
	Evli	18	46,667	19,814		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Annesinin Eğitim Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
İnternet Bağımlılığı	İlkokul	54	51,519	20,186	2,151	0,096
	Ortaokul	16	44,938	8,992		
	Lise	56	59,214	27,659		
	üniversite	34	52,824	19,674		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalamalarının annesinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 19. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Babasının Eğitim Durumu Göre Ortalamaları

Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark	
İnternet Bağımlılığı	İlkokul	36	51,167	24,249	4,349	0,002	3 > 1
	Ortaokul	14	42,643	13,403			3 > 2
	Lise	45	64,578	26,009			3 > 4
	üniversite	55	50,891	18,291			
	Yüksek Lisans / Doktora	10	46,900	14,768			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalamalarının babasının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,349$; $p=0,002<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babasının eğitim durumu lise olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ($64,578 \pm 26,009$), babasının eğitim durumu ilkokul olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanından ($51,167 \pm 24,249$) yüksek bulunmuştur. Babasının eğitim durumu lise olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ($64,578 \pm 26,009$), babasının eğitim durumu ortaokul olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanından ($42,643 \pm 13,403$) yüksek bulunmuştur. Babasının eğitim durumu lise olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ($64,578 \pm 26,009$), babasının eğitim durumu üniversite olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanından ($50,891 \pm 18,291$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Aile Gelir Düzeyi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Orta	131	52,481	20,004	-1,618	0,229
	Yüksek	29	59,931	31,356		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Akademik Başarı Düzeyi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
İnternet Bağımlılığı	Düşük	16	54,438	19,647	0,224	0,799
	Orta	104	52,990	21,496		
	Yüksek	40	55,775	26,436		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalamalarının akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 22. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Yaşamının Büyük Bir Kısmını Geçirdiği Yer Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Kırsal	13	57,385	25,363	0,591	0,555
	Kentsel	147	53,517	22,357		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ortalamalarının yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 23. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Beraber Yaşadığı Bireyler Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
İnternet Bağımlılığı	Yurtta	27	59,630	21,068	0,877	0,454
	Ailesiyle	103	53,243	24,897		
	Tek	12	48,500	15,030		
	Arkadaşlarıyla Evde Yaşama	18	52,056	11,578		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanı ortalamalarının beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 24. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Aile Tipi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Çekirdek	107	53,720	22,857	-0,089	0,929
	Geniş	53	54,057	22,139		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 25. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin İnternet Ortamında Sürekli Görüştüğü Bir Arkadaş Ortamının Olma Durumu göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Evet	86	62,430	24,792	5,689	0,000
	Hayır	74	43,838	14,275		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ortalamalarının internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olma

durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=5.689$; $p=0.000<0,05$). İnternet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamı olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanları ($x=62,430$), İnternet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamı olmayan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puanlarından ($x=43,838$) yüksek bulunmuştur.

4.4 Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Demografik Özelliklere Göre Ortalamaları

Tablo 26. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Yaş Grubu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Genel Ucla	18-20	81	38,938	6,388	0,587	0,557
	21-23	54	39,426	7,515		
	24 Ve üstü	25	37,640	6,645		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 27. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Cinsiyet Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yalnızlık	Bayan	105	38,095	6,546	-2,087	0,038
	Erkek	55	40,436	7,094		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.087$; $p=0.038<0,05$). Erkek üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ($x=40,436$), bayan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanlarından ($x=38,095$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 28. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Medeni Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yalnızlık	Bekar	142	39,331	6,972	2,278	0,002
	Evli	18	35,500	4,091		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.278$; $p=0.002<0,05$). Bekar üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ($x=39,331$), evli üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanlarından ($x=35,500$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 29. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Annesinin Eğitim Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Genel Ucla	İlkokul	54	39,370	7,624	0,779	0,507
	Ortaokul	16	37,813	5,822		
	Lise	56	38,089	6,699		
	üniversite	34	40,000	6,045		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ortalamalarının annesinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 30. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Babasının Eğitim Durumu Göre Ortalamaları

Grup	N	Ort	Ss	F	p	
Genel Ucla	İlkokul	36	39,611	7,922	1,100	0,359
	Ortaokul	14	39,286	8,315		
	Lise	45	37,222	6,567		
	üniversite	55	39,855	5,949		
	Yüksek Lisans / Doktora	10	38,100	5,425		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ortalamalarının babasının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 31. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Aile Gelir Düzeyi Göre Ortalamaları

Grup	N	Ort	Ss	t	p	
Yalnızlık	Orta	131	39,053	6,811	0,605	0,546
	Yüksek	29	38,207	6,878		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 32. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Akademik Başarı Düzeyi Göre Ortalamaları

Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark	
Genel Ucla	Düşük	16	42,250	7,962	3,297	0,040	1 > 3
	Orta	104	39,039	6,608			
	Yüksek	40	37,200	6,458			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ortalamalarının akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=3,297$; $p=0,040<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Akademik başarı düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ($42,250 \pm 7,962$), akademik başarı düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanından ($37,200 \pm 6,458$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 33. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Yaşamının Büyük Bir Kısmını Geçirdiği Yer Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yalnızlık	Kırsal	13	44,462	8,838	3,158	0,002
	Kentsel	147	38,408	6,409		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ortalamalarının yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.158$; $p=0.002<0,05$). Yaşamının büyük bir kısmını kırsal bir yerde geçiren üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ($x=44,462$), yaşamının büyük bir kısmını kentsel bir yerde geçiren üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanlarından ($x=38,408$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 34. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Beraber Yaşadığı Bireyler Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Genel Ucla	Yurtta	27	43,889	8,035	7,650	0,000	1 > 2
	Ailesiyle	103	37,359	6,142			
	Tek	12	39,000	4,899			
	Arkadaşlarıyla Evde Yaşama	18	40,167	6,119			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ortalamalarının beraber yaşadığı bireyler değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=7,650$; $p=0,000<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Beraber yaşadığı bireyler yurtdışı olan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanı ($43,889 \pm 8,035$), beraber yaşadığı bireyler ailesiyle olan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanından ($37,359 \pm 6,142$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 35. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin Aile Tipi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yalnızlık	Çekirdek	107	37,720	6,079	-3,205	0,004
	Geniş	53	41,283	7,602		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3,205$; $p=0,004<0,05$). Ailesi geniş aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ($x=41,283$), ailesi çekirdek aile tipi aile olan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanlarından ($x=37,720$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 36. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyinin İnternet Ortamında Sürekli Görüştüğü Bir Arkadaş Ortamının Olma Durumu göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yalnızlık	Evet	86	39,116	7,017	0,432	0,666
	Hayır	74	38,649	6,599		

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık puanları ortalamalarının internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Korelasyon Analizleri

Tablo 37. Yalnızlık İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi

		İnternet Bağımlılığı
Yalnızlık	r	0,302**
	p	0,000

Yalnızlık ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.302$; $p=0,000<0.05$). Buna göre yalnızlık arttıkça internet bağımlılığı artmaktadır.

Tablo 38. Algılanan Sosyal Destek ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi

		İnternet Bağımlılığı
Aile Desteği	r	-0,052
	p	0,516
Arkadaş Desteği	r	-0,003
	p	0,972
Özel Kişi Desteği	r	0,152
	p	0,056
Genel Algılanan Sosyal Destek	r	0,077
	p	0,333

Aile Desteği ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Arkadaş Desteği ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Özel Kişi Desteği ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Genel Algılanan Sosyal Destek ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Regresyon analizleri

Tablo 39. İnternet Bağımlılığı Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
İnternet Bağımlılığı	Sabit	55,567	5,429	0,000	1,591	0,194	0,011
	Aile Desteği	-0,347	-0,826	0,410			
	Arkadaş Desteği	-0,086	-0,199	0,842			
	Özel Kişi Desteği	0,450	2,061	0,041			

Aile desteği, arkadaş desteği, özel kişi desteği ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (F=1,591; p=0,194>0,050).

Tablo 40. İnternet Bağımlılığı Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
İnternet Bağımlılığı	Sabit	45,418	5,130	0,000	0,941	0,333	0,000
	Genel Algılanan Sosyal Destek	0,130	0,970	0,333			

Genel algılanan sosyal destek ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (F=0,941; p=0,333>0,050).

Tablo 41. İnternet Bağımlılığı Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
İnternet Bağımlılığı	Sabit	14,969	1,509	0,133	15,815	0,000	0,085
	Yalnızlık	0,999	3,977	0,000			

Yalnızlık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=15,815; p=0,000<0,05). internet bağımlılığı puanının belirleyicisi olarak yalnızlık değişkenleri ile

ilişkinin(açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür($R^2=0,085$). üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyi internet bağımlılığı puanını arttırmaktadır ($\beta=0,999$).

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri, demografik ve psiko-sosyal faktörlerinin saptanması amaçlanmıştır. Veri toplamak adına İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği(ÇBASDÖ), UCLA Yalnızlık Ölçeği ve psikososyal demografik form uygulanmıştır. Katılımcıların yarısının yaşı 18-20,%33,8'i 21-23,%15,6'i24veüstüolarak belirlenmiştir. Yarısından fazlası (%65,6) kadın,%34,4'ü erkektir. Büyük çoğunluğu (%88,8)bekârdır. Ailelerin gelir düzeyleri büyük oranda orta (%81,9), kalanı (%18,1)yüksektir. Akademik başarı oranları incelendiğinde, 16'sının (%10,0)düşük,104'ünün (%65,0)orta,40'sının (%25,0)yüksek olduğu görülmüştür. Yarısından fazlası ailesiyle, kalanı ise yurt, tek ya da arkadaşları ile yaşamaktadır. Yarısından biraz fazlasının (%53,8) sürekli görüştüğü arkadaş ortamı olduğu kalanının ise (%46,2) sürekli görüştüğü arkadaş ortamının olmadığı belirlenmiştir.

İnternet Bağımlılığı

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır.($p=0,003<0.05$) Buna göre 21-23 yaş arası üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri en yüksektir. En düşük internet bağımlılığına sahip bireyler ise 18-20 yaş arasındadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin *babasının eğitim durumuna* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,002<0.05$).Buna göre babası lise mezunu olan üniversite öğrencileri en yüksek internet bağımlılığı düzeyine sahipken, yüksek lisans/doktora mezunu babaya sahip üniversite öğrencileri en düşük riski taşıdıkları görülmektedir. Kuzu ve diğerlerine (2008) göre, ailedeki diğer kişilerin özellikle ebeveynin eğitim düzeyleri arttıkça internet bağımlılığı ve yarattığı problemlere dair farkındalıklarının yüksek olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple, anne babanın eğitim düzeyi en az lise seviyesinde ise çocuğun internet kullanımına dair daha sağlıklı bilgi sahibi olacağı kabul edilebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin *internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olup olmama durumuna* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır($p=0.000<0,05$). İnternette düzenli görüştüğü bir arkadaş grubu olanlar olmayanlara nazaran daha yüksek internet bağımlılığı riski sahibidirler. Literatürde özellikle, internette gereğinden uzun zaman geçiren bireylerin giderek yalnızlaştığı ve yüz yüze iletişim kurmakta problem yaşadıkları ifade edilmektedir (Kelleci, 2008). Benzer şekilde, Esen'e (2007) göre, internet kullanımı ve bağımlılık üzerine, özellikle gençlerin gereksinim sahibi oldukları sosyal destek vurgulanmalıdır. Bu açıdan aile ve yakın çevresinden beklentiyi öne çıkardıkları görülmektedir. Dolayısıyla ebeveynleri ile sağlıklı iletişimi olan, yakın bir arkadaş çevresi olan bireylerin internette zaman geçirmek için çok da istekli olmayacakları düşünülebilir. Bu açıdan bu araştırma sonuçlarının literatürle uyumlu ve tutarlı olduğu söylemek mümkündür.

Sosyal Destek

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *yaş, babasının eğitim durumu, aile gelir düzeyi, yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer ve internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının* olup olmama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, Yılmaz, Yılmaz ve Karaca (2008) da gelirdüzeyi ile sosyal destek düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlemedikleri dikkat çekmiştir..

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *cinsiyete* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı dikkat çekmiştir($p=0.022<0,05$). Aile desteği, arkadaş desteği ve genel algılanan destek düzeyi kadınlarda erkeklere nazaran anlamlı düzeyde yüksek gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *medeni duruma* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı dikkat çekmiştir($p=0.001<0,05$). Evlilerin bekarlara nazaran daha yüksek arkadaş, özel kişi ve genel algılanan sosyal destek belirttikleri görülmüştür. Aile desteği alt boyutu kadın ve erkeklerde anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *annenin eğitim durumuna* bağlı olarak sadece arkadaş desteği alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,003<0.05$). Diğer alt boyutlar için anlamlı düzeyde bir farklılaşma söz konusu değildir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *akademik başarı düzeyine* bağlı olarak, arkadaş desteği alt boyutu hariç, tüm alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,004<0.05$). Akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin aile, özel kişi ve genel algılanan sosyal desteklerini daha yüksek ifade ettikleri dikkat çekmektedir. Akademik başarı düzeyi arttıkça sosyal destek düzeyi de artış göstermektedir ve arkadaş desteği alt boyutu hariç bu etkileşim istatistiksel açıdan anlamlıdır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *beraber yaşadıkları bireylere* bağlı olarak sadece aile desteği alt boyutu hariç tüm alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,002<0.05$). Ailesi ile yaşıyor olanların algılanan sosyal destek düzeylerini en yüksek ifade eden gruba mensup oldukları dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, yurttan ve tek yaşayan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri en düşük olarak belirlenmiştir. Özcan ve Buzlu'nun (2005) araştırmasında sosyal destek ve yalnızlık arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğunun belirtildiği görülmektedir. Bu açıdan bireyin kimle yaşadığının önemi vurgulanmaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin *aile tipine* bağlı olarak sadece özel kişi desteği alt boyutu hariç tüm alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,010<0.05$). Çekirdek aileye mensup üniversite öğrencilerinin geniş aileye nazaran her alt boyut için yüksek düzeyde sosyal destek algısına sahip oldukları belirtilmiştir. Bunun nedeni, aile üyelerinin az oluşu ve dolayısıyla birbirleri ile daha nitelikli ve kaliteli zaman geçişleri olabilir. Literatürde, internet bağımlılığı ile aile tipinin birlikte araştırılmadığı dikkat çekmiştir.

Algılanan sosyal destek düzeylerinin internet bağımlılığını etkileyen faktörleri göz önüne alındığında ise *cinsiyet, medeni durum, annesinin eğitim durumu, aile gelir düzeyi, akademik başarı düzeyi, yaşamının büyük bir kısmını*

geçirdiği yer, beraber yaşadığı bireyler ve aile tipinin anlamlı farklılaşma yaratmadığı dikkat çekmiştir. Bu bulgular literatür ile uyumludur (Ceyhan, 2008; Bayraktar, 2001). Farklı olarak, literatürde cinsiyetin erkeklerin aleyhine internet bağımlılığı ile ilişkili olduğuna dair kaynaklar da mevcuttur (Widyanto ve McMurrin 2006; Tsitsika, Critselis, Kormas, Flippopoulou, Tounissidou, Freskou vd. 2009)

Yalnızlık Düzeyi

Bu araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri incelendiğinde; *yaş, anne ve babasının eğitim durumu, aile gelir düzeyi, internet ortamında sürekli görüştüğü bir arkadaş ortamının olup olmama durumu* ile anlamlı bir ilişki sahibi olmadıkları dikkat çekmiştir. Literatürde, yaşın yalnızlık düzeyine anlamlı düzeyde etki ettiği ifade edilmektedir (Kozaklı, 2006). Yaş arttıkça yalnızlık düzeyinin azaldığı bunun da evlilik, sağlıklı ve nitelikli arkadaşlık ilişkisine bağlandığı ifade edilmektedir (Orzeck ve Rokach, 2004).

Cinsiyet, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini anlamlı düzeyde etkileyen bir sosyo-demografik nitelik olarak belirlenmiştir ($p=0,038<0.05$). Erkeklerin kadınlara nazaran kendilerini daha yalnız ifade ettikleri dikkat çekmiştir. Literatürde cinsiyetin yalnızlık üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde etkisi olduğu belirtilmektedir (DemirciYoraz ve Demir, 2009; Deniz ve ark., 2005) Bu bulgu, algılanan sosyal destek algısı düzeyleri ile de tutarlıdır. Dolayısıyla, bu araştırma bulgularının kendi içinde tutarlı olduğunu söylemek mümkündür.

Medeni durum, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini anlamlı düzeyde etkileyen bir sosyo-demografik nitelik olarak belirlenmiştir ($p=0,002<0.05$). Bekar olan üniversite öğrencilerinin evli olanlara nazaran daha yüksek düzeyde yalnızlık belirttikleri ifade edilebilir. Bernardon ve meslektaşlarının (2011) gerçekleştirdikleri yalnızlığı etkileyen faktörler temalı bir çalışmada bireylerin medeni durumlarının yalnızlık ile doğrudan ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Özellikle, güvensiz bağlanmanın sosyal, aile ve duygusal yalnızlık boyutları ile istatistiksel açıdan olumsuz yönde anlamlı bir ilişki sahibi olduğu ifade edilmiştir.

Akademik başarı düzeyi, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini anlamlı düzeyde etkilemektedir ($p=0,040<0.05$). Akademik başarı düzeyi yükseldikçe yalnızlık algısı azalmaktadır. Literatürde de Buluş'un (1997), yalnızlık düzeyinin akademik başarı ile negatif orantılı olduğu ve bunda sınıf düzeyinin de etkili olduğunu belirtmiş olduğu görülmektedir. Bu açıdan bu araştırmanın literatür ile uyumlu bir sonuç elde edildiği belirtilebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık *düzeylerinin yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yer* durumuna bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,040<0.05$). Kırsal alanda yaşamış olanların daha yüksek düzeyde yalnızlık ifade ettikleri dikkat çekmiştir. Literatürde genellikle köy/kasaba gibi küçük yerleşim birimlerinde yaşayan öğrencilerin kentlerde yaşayanlara nazaran daha yüksek sosyal destek puanları ifade ettikleri belirtilmektedir. Bu çalışmalardan birinde, Kozaklı (2006), kentlerin sosyal ve kültürel anlamda oldukça zengin ve karmaşık olmasına rağmen küçük yerleşim birimlerindeki kadar nitelikli sosyal ilişki içermediklerini belirtmektedir. Bu açıdan, bu araştırmanın literatür ile uyumlu bir sonuç elde edildiği ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin *beraber yaşadığı bireye* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,000<0.05$). Buna göre, yurtda yaşayanların en yüksek, tek yaşayanların en düşük yalnızlık düzeyini ifade ettikleri dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin yetiştirme yurdunda kalmayan öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu ifade edilmiştir (Aral, Gürsoy ve Bıçakçı, 2006). Bu doğrultuda, literatürle paralel bir bulgu elde edildiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin *aile tipine* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p=0,004<0.05$). Geniş ailede olan üniversite öğrencilerinin daha yüksek düzeyde yalnızlık belirttiği anlaşılmaktadır. Yalnızlık düzeyi ile internetbağımlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif bir ilişki saptanmıştır. İnternet bağımlılığı düzeyinin belirleyicisi olarak yalnızlık zayıf fakat anlamlı bir faktör olarak saptanmıştır.

Yalnızlık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki dikkat çekicidir. Yalnızlık arttıkça internet bağımlılığı artmaktadır ($p=0,000<0.05$). Literatürde de birçok çalışma tarafından vurgulandığı gibi bu çalışmada da yalnızlık algısı ile internet bağımlılığının ilişkili olduğu görülmektedir (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000; Özcan ve Buzlu, 2005; Pawlak, 2002)

5a. Sınırlılıklar

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığını yordayan psikososyal etkenleri araştırmaktadır. Bu araştırma İstanbul ili içerisinde bulunan 4 vakıf üniversitesi olan İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi ve Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi öğrencilerinden toplam 160 öğrencinin ölçeklere verdiği cevapların sonuçlarının değerlendirilmesine bağlı olarak yazılmıştır.

Araştırma Soruları:

1. Cinsiyet, anne baba eğitim durumu, akademik başarı ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik değişkenlerin üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
2. Algılanan sosyal desteğin üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile ilişkisi nedir?
3. Yalnızlık düzeyinin üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile ilişkisi nedir?

Çalışma kapsamında, birtakım varsayımlar söz konusudur. Bunlardan ilki, internet bağımlılığı ve bunu yordayan psikososyal etkenlerin bilimsel olarak ölçülebilir oldukları şeklindedir. Veri toplama tekniği olarak kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve “UCLA Yalnızlık Ölçeği” ve “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir olduğudur. Ayrıca aşağıda faktörler üzerinde de durulmalıdır;

1. Araştırma için seçilen örneklemin araştırma evrenini temsil ettiği kabul edilmektedir.
2. Üniversiteler arası farklılıklar gözönünde bulundurulmamıştır.

3. Örnekleme grubunda yer alan öğrencilerin, anket uygulamaları vasıtasıyla belirttikleri cevapların doğru ve tarafsız olduğu kabul edilmektedir. Cevapların doğru ve tarafsız olması kadar gerçekçi ve mevcut durumu ifade eden, tanımlayan niteliğinin sözkonusu olması da ön-kabullerden biri olarak ifade edilmektedir.

4. Çalışmanın örneklemini, 2013-2014 eğitim öğretim yılında İstanbul ili sınırlarında bulunan İstanbul Ticaret Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi ve Şehir Üniversitesi dahilindeki üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

5. Çalışma, veri toplama aracı olarak sadece kişisel bilgi formu ve ölçekler kullanılmıştır ve bununla sınırlıdır.

5b. Öneriler

Bu çalışmanın bulgularına ve literatürden elde edilen verilere dayanılarak üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile ilgili yapılacak çalışmalara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Bu çalışmadan elde edilen veriler internet bağımlılığını ve öğrencilerin yalnızlık düzeyini etkileyen faktörleri gün yüzüne çıkarır niteliktedir. Örneğin, anne-babanın düşük eğitim düzeyi, düşük maddi gelir, tek başına evde yaşama gibi faktörlere sahip öğrenciler risk grubunda değerlendirilebilir. Bu risk gruplarını içeren öğrenciler başta olmak üzere internet bağımlılığı konusunda bilinç ve farkındalık kazandıracak çalışmalar yapılabilir.

2. Üniversite gibi öğrencilerin yaş, deneyim, bilinç düzeylerinin görece daha iyi olduğu bir grupla internet kullanma alışkanlıklarına dair daha kapsamlı çalışmalar yürütülmelidir.

3. Öğrencilerin çoğunun bireyselliği ve ailelerinden uzak durumları göz önüne alınarak kendi bütünlükleri ile kendi farkındalıklarının oluşması üzerine çalışmaların artırılması gerekmektedir. Yalnızlık gibi literatürde depresyon, kötüye kullanımlar ve düşük yaşam kalitesi gibi birçok faktörle eşleşen bir olgu için daha fazla literatür çalışması ve durum tespiti gerekmektedir.

4. Öğrencilerin sosyal yaşamlarını daha sağlıklı hale getirmek ve böylelikle sosyal amaçlı internet kullanımlarını önlemek adına faaliyetler ve kampus içi aktiviteler arttırılmalıdır.

5. Öğrenci sayısının arttırılmasıyla daha genel bir sonuç çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

- Altay, M. (2007). Okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile çok boyutlu algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eskişehir
- American Psychiatric Association. (2000). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (4th ed., text rev.). Washington, DC: Author.
- Aral N, Gürsoy F, Bıçakçı MY. (2006) Yetiştirme yurdunda kalan vekalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Derg;5:10-19.
- Artan, İ. E. (2005). Üniversite gençliği değerleri: Korkular ve umutlar. İstanbul: TESEV.
- Bayraktar, F. (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Beyatlı Ö. (2012) Orta Öğretim Kademesindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi. Lefkoşa.
- Beard, K.W. (2005). Internet addiction: a review of current assessment techniques and potential assessment questions. *CyberPsychology & Behavior*, 8 (1), 7-14.
- Beard, K.W. ve Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 4 (3), 377- 383.
- Bernardon, S., Babb, K. A., Hakim-Larson, J., ve Gragg, M. (2011). Loneliness, attachment, and the perception and use of social support in university students. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 43 (1), 40 –51.
- Buluş M. (1997) Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. PAÜ Eğitim FakDerg;3:82-90
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553–575.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic internet use. *Journal of Communication*, 55(4), 721–736.

- Caplan, S. E. (2007). Relations among loneliness, social anxiety, and problematic internet use. *Cyber Psycehology and Behavior*, (10), 2, 234–242.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: bağımlılık. VIII. Ulusal PDR Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ceyhan, E. (2008). Problemlı İnternet Kullanımı: Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinde Çok Boyutlu Bir İnceleme http://bildiri.anadolu.edu.tr/dosyalar/2008_au.pdf Erişim tarihi: Nisan 2015
- Çakır, Y. (1993). 12-22 yaş grubundaki gençlerde çok yönlü algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik araştırması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara
- Çeçen, A.R., (2008), “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Ana Baba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 415-431
- Çetin, E. (2009). Sosyal iletişim ağları ve gençlik. Facebook örneği. Uluslararası Davraz Kongresi, Küresel Diyalog, 24-27 Eylül 2009, Isparta.
- Çorapçioğlu, A. ve Ögel, K. (2004). Factors associated with Ecstasy use in Turkish students. *Addiction*, 99(1), 67-76.
- Davis, R.A. (2001). A Cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187-195.
- Demir, A. (1989). UCLA Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.
- Demirci-Yoraz, A. ve Demir, A. (2009, Ekim). Cinsiyetin, bağlanma tipinin ve aile yapısının üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri üzerindeki rolü. 10. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sunulan bildiri, Adana.
- Deniz, M. E., Hamarta, E., ve Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality*, 33 (1), 19-32
- Douglas, A. C., Mills, J. E., Niang, M., Stepchenkova, S., Byun, S., Ruffini C., et al. (2008). Internet addiction: Meta-synthesis of qualitative research for the decade 1996-2006. *Computers in Human Behavior*, 24, 3027-3044.

- Eker, D., ve Arkar, H. (1995). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 45-55.
- Engelberg, E. ve Sjöberg, L. (2004). Internet use, social skills, and adjustment. *Cyberpsychology & Behavior*, 7 (1), 41-47.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. NY: Norton
- Esen, K. N. (2007). Akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerine göre, ergenlerde internet bağımlılığının yordanması. Ülkemizde bağımlılıkla ilgili gelişmeler içinde (ss.1- 9). I. Uluslararası Bağımlılık Kongresi İstanbul.
- Goldberg I. Internet addiction disorder. 1999. <http://www.cog.brown.edu/brochure/people/duchonf/humor/internet.addiction.html>,
- Grohol, J. (1999). Internet addiction guide. <http://psychcentral.com/netaddiction> adresinden 10.03.2014 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Günüç, S. ve Kayri, M. (2010). Türkiye’de internet bağımlılık profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39, 220-232
- Gür B., Dalmış, İ., Kırmızıdağ, N., Çelik Z. ve Boz, N. (2012) Türkiye’nin Gençlik Profili .SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı. Pelin Ofset, Ankara
- Gürcan, N. (2010). Ergenlerin problemleri internet kullanımları ile uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Hall, A. S., ve Parsons, J. (2001). Internet addiction: College student case study using best practices in cognitive behavior therapy. *Journal of Mental Health Counseling*, 23 (4), 312-327.
- Havighurst, R. J. (1948/1974). *Developmental tasks and education* (3rd ed.). New York: McKay. Erişim Tarihi Aralık 2014 http://nongae.gsnu.ac.kr/~bkkim/won/won_117.html
- Işık, U. (2007). Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kalaycı, Ş. (2006) *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti

- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. *Cyberpsychology & Behavior*, 1, 11-17
- Karadağ, İ. (2007). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının sosyal destek kaynakları açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kelleci, M., (2008). İnternet, cep telefonu, bilgisayar oyunlarının çocuk ve gençlerin ruh sağlığına etkileri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 7(3), 253-256
- Kennedy, H. (2006). Beyond anonymity, or future directions for internet identity research. *New Media & Society*, 8 (6), 859-876.
- Kılınç H, Sevim S.A. (2005). Ergenlerde yalnızlık ve bilişsel çarpıtmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38: 67-89.
- Kim, H. K., ve Davis, K. E. (2009). Toward a comprehensive theory of problematic internet use: Evaluating the role of self-esteem, anxiety, flow, and the self-rated importance of internet activities. *Computers in Human Behavior*, 25, 490-500.
- Kim, K., Ryu, E., Chon, M-Y., Yeun, E-J., Choi, S-Y., Seo, J-S. ve Nam, B-W. (2006). Internet addiction in korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: a questionnaire survey. *International Journal Of Nursing Studies*, 43, 185– 192.
- Kirallo, L. V. (2005). Internet addiction disorder: a descriptive study of college counselors in four year institutions. *University of La Verne College of Education and Organizational Leadership*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Amerika.
- Ko, C., Yen, J., Chen, C., Chen S., Wu, K., & Yen, C. (2006). Tri-dimensional personality in adolescents with internet addiction and substance use experience. *Canadian Journal of Psychiatry*, 51(14), 887-894
- Kobak, K. ve Biçer, S. (2008, Mayıs). Facebook sosyal paylaşım sitesinin kullanım nedenleri. Sekizinci Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/105.doc>
- Koch, W.H. ve Pratarelli, M.E. (2004). Effects of intro/extraversion and sex on social internet use. *North American Journal of Psychology*, 6 (3), 371-382.

- Kozaklı, H. (2006). "Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Köknel, Ö. (1983) Alkolden Eroine Kişilikten Kaçış. Altın Kitapları İstanbul.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58(1), 49-74.
- Kuzu A., Odabaşı, F.H., ve diğerleri (2008). İnternet Kullanımı Ve Aile Araştırması.T.C. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Küçükcan, T. (2011). Toplumun, kültür politikaları ve medyanın kültürel süreçlere etki algısı araştırması (taslak rapor). Ankara: SETA
- Leung, L. (2004). Net-generation attributes and seductive properties of the internet as predictors of online activities and internet addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(3), 333-348.
- Li, S-M. ve Chung, T.-M. (2006). Internet function and internet addictive behavior. *Computers in Human Behavior*, 22, 1067–1071.
- Morahan-Martin, J. (2005). Internet Abuse Addiction? Disorder? Symptom? Alternative Explanations. *Social Science Computer Review*, 23: 1 39-48.
- Morahan-Martin, J.; Schumacher, P. (2000) Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16(1), 13-29.
- Nichols, L. A. ve Nicki, R. (2004). Development of a psychometrically sound internet addiction scale: a preliminary step. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18 (4), 381– 384.
- Niemz, K., Griffiths, M., ve Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological internet use among university students and correlations with self-esteem, the general health questionnaire (GHQ), and disinhibition. *Cyberpsychology & Behavior*, 8 (6), 562-570.
- Ohannessian, C.M., Lerner, R.M., Lerner, J.V. ve Von Eye, A., (2000) Adolescent-parent discrepancies in perceptions of family functioning and early adolescent selfcompetence, *International Journal of Behavioral Development*, 24, 62– 372.

- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 107-116.
- Orzeck T, Rokach A. (2004) Men who abuse drugs and their experience of loneliness. Eur Psychologist;9:163-9
- Özcan, N. ve Buzlu, S. (2005). Problemlili internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: "internet bilişsel durum ölçeği"nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. Bağımlılık Dergisi, 6 (1), 19-26.
- Özdamar K (2004). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler), 5.Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir, 235
- Pawlak, C. (2002). Correlates of internet use and addiction in adolescents. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities & Social Sciences, 63(5-A),1727
- Peplau, L.A., ve Perlman, D. (1982). Perspective on loneliness. In L.A. Peplau ve D.Perlman (Eds), Loneliness: A sourcebook of current theory, research, and therapy (pp. 1-8). New York: Wiley Interscience.
- Rodriguez, M., ve Cohen, S. (1998). Social support. Encyclopedia of Mental Health. New York: Academic Press.
- Russell, D., Peplau, L. A., ve Ferguson, M. (1978). Developing a measure of loneliness. Journal of Personality Assessment, 42, 290-294
- Shaffer, H. J., Hall, M. N., & Vander Bilt, J. (2000). "Computer addiction": A critical consideration. American Journal of Orthopsychiatry, 70, 162-168.
- Shapira NA, Goldsmith TD, Keck PE, Khosla UM, McElroy SL. (2000) Psychiatric features of individuals with problematic internet use. J Affect Disord;57:267-272.
- Simkova, B. ve Cincera, J. (2004). Internet addiction disorder and chatting in the Czech Republic. CyberPsychology & Behavior, 7 (5), 536-539.
- Suler, J. (1996). Why is this thing eating my life? Computer and cyberspace addiction at the "palace". <http://www-usr.rider.edu/~suler/psyber/eatlife.html> adresinden 15.03.2014 tarihinde elde edilmiştir
- Stern, S. E. (1999). Addiction to technologies: A social psychological perspective of internet addiction. Cyberpsychology & Behavior, 2(5), 419-424.

- The Center for Internet Addiction. Resmi site <http://netaddiction.com/faqs/> Erişim Aralık 2014.
- TÜİK. (2012). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi 2011 yılı sonuçları (No. 16). Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2007). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/> Pre Haber Bultenleri.do?ind=605 adresinden 28 Kasım 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Toruk, İ. (2008). Üniversite gençliğinin medya kullanma alışkanlıkları üzerine bir analiz. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19, 475-488.
- Tsitsika A, Critselis E, Kormas G, Flippopoulou A, Tounissidou D, Freskou A, Spiliopoulou T, Louizou A, Konstantoulaki E, Kafetzis D. (2009) Internet use and misuse: a multivariate regression analysis of the predictive factors of internet use among Greek adolescents. Eur J Pediatr; 168:655-665
- Valkenburg, P. M., ve Peter, J. (2008). Adolescents' identity experiments on the internet. Consequences for social competence and self-concept unity. Communication Research, 35 (2), 208-231.
- Ward III, D. L. (2000). The relationship between psychosocial adjustment, identity formation, and problematic internet use. Doktora Tezi, ProQuest Dissertations and Theses database den elde edilmiştir.
- Widyanto L, Griffiths M. (2006) Internet addiction: a critical review. Int J Ment Health Addict; 4:31-51
- Wu, Y-T. ve Tsai, C.C. (2006). University students internet attitudes and internet self-efficacy: a study at three universities in Taiwan. Cyberpsychology & Behavior, 9 (4), 441-450
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik bir bakış açısıyla internet, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 27 (1), Mayıs, 77-89.
- Yang, S. C., ve Tung, C. J. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. Computers in Human Behavior, 23 (1), 79-96.
- Yellowlees, P. M. ve Marks, S. (2007). Problematic internet use or internet addiction?Computers in Human Behavior, 23, 1447-1453.
- Yılmaz, E., Yılmaz, E. & Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek veyalnızlık düzeylerinin incelenmesi, Genel TıpDergisi, 18 (2), 71-79

- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3),237-244
- Young KS. (2004) Treating the Internet Addicted Employee. *Journal of Employee Assistance*; 4:17-18.
- Young, K. (2007). Cognitive Behavior Therapy with Internet Addicts: Treatment Outcomes and Implications. *CyberPsychology and Behavior*, 10(5), 671-679.
- Young, K. (1997). What makes the internet addictive: potential explanations for pathological internet use. 100. Annual Conference of The American Psychological Association, Chicago (15 Ağustos 1997 tarihli).
- Zimet, G.D., Dahlem, N.W., Zimet, S.G. & Farley, G.K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41
- Ziyalar, A. (1999). *Sosyal Psikiyatri (2.bs.)*.İstanbul: Yüce Yayım.

EKLER

EK 1: Demografik Form

LÜTFEN DİKKATLİCE OKUYUNUZ!

Aşağıda anlatılan çalışmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışmada yer almayı kabul etmeden önce çalışmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme sonrasında vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgilendirmeyi lütfen dikkatlice okuyup, aklınıza takılan soruyu sorunuz.

Bu araştırma, internet kullanımı ve bu kullanımı etkileyen faktörleri anlamak üzere yapılmaktadır. Araştırmanın konusu üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesidir.

Aşağıda katılacak olduğunuz araştırmaya katkı sağlayacağı düşünülen bazı sorular bulunmaktadır. Kişisel bilgilerinizin tümü gizli tutulacaktır. Bütün soruların eksiksiz ve en doğru bir biçimde cevaplandırılması bu çalışma için büyük bir önem taşımaktadır.

1. Yaşınız: _____
2. Cinsiyetiniz: _____
3. Medeni durumunuz: Bekâr ( )   Dul ( )   Evli ( )   Boşanmış ( )
4. Annenizin Eğitim durumu: Okur yazar ( )   Lise ( )
İlkokul ( )   Üniversite ( )
Ortaokul ( )   Yüksek
lisans/Doktora ( )
5. Babanızın Eğitim durumu: Okur yazar ( )   Lise ( )
İlkokul ( )   Üniversite ( )

6. Ailenizin gelir düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz? Düşük Orta
 Yüksek
7. Akademi başarı düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Düşük
Orta Yüksek
8. Yaşamınızın büyük bir kısmını nasıl bir yerde geçirdiniz? kırsal
 kentsel
9. Kiminle yaşıyorsunuz? yurtdışı aileyle tek arkadaşlarla
evde yasama
10. Ailenizi nasıl tanımlarsınız? çekirdek geniş
 parçalanmış
11. İnternet ortamında sürekli görüştüğüm bir arkadaş ortamım var. evet
 hayır

EK 2: UCLA-LS

Aşağıda çeşitli duygu ve düşünceleri içeren ifadeler verilmektedir. Sizden istenilen her ifade de tanımlanan duygu ve düşünceyi ne sıklıkta hissettiğinizi ve düşündüğünüzü her biri için tek bir rakamı (x ile) işaretleyerek belirtmeniz.

	Ben bu durumu	Ben bu durumu	Ben bu durumu	Ben bu durumu
	HİÇ Yaşamadım	NADİREN Yaşarım	BAZAN Yaşarım	SIK SIK Yaşarım
Kendimi çevremdeki insanlarla uyum içinde hissediyorum.	1	2	3	4
Arkadaşım yok.	1	2	3	4
Başvurabileceğim hiç kimse yok.	1	2	3	4
Kendimi tek başınaymışım gibi hissetmiyorum.	1	2	3	4
Kendimi bir arkadaş grubunun bir parçası olarak hissediyorum.	1	2	3	4
Çevremdeki insanlarla bir ortak yönüm var.	1	2	3	4
Artık hiç kimseyle samimi değilim.	1	2	3	4
İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşılıyor.	1	2	3	4

Dışa dönük bir insanım.	1	2	3
	4		
Kendime yakın hissettiğim insanlar var.	1	2	3
	4		
Kendimi grubun dışına itilmiş hissediyorum.	1	2	3
	4		
Sosyal ilişkilerim.	1	2	3
	4		
Hiç kimse beni gerçekten iyi tanımıyor.	1	2	3
	4		
Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissediyorum.	1	2	3
	4		
İstediğim zaman arkadaş bulabilirim.	1	2	3
	4		
Beni gerçekten anlayan insanlar var.	1	2	3
	4		
Bu derece içime kapanmış olmaktan dolayı mutsuzum.	1	2	3
	4		
Çevremde insanlar var ama benimle değil.	1	2	3
	4		
Konuşabileceğim insanlar var.	1	2	3
	4		
Derdimi anlatabileceğim insanlar var.	1	2	3
	4		

EK 3: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Aşağıda 12 cümle ve her bir cümle altında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1’den 7’ye kadar rakamlar verilmistir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle altındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlenin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Lütfen hiçbir cümleyi cevapsız bırakmayınız. Sizce doğruya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

1. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.
Kesinlikle hayır 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 kesinlikle evet.
2. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
3. Ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
4. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden (örneğin, annemden, babamdan, eşimden, çocuklarımdan, kardeşerimden) alırım.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
5. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
6. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
7. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
8. Sorunlarımı ailemle (örneğin, annemle, babamla, eşimle, çocuklarımla, kardeşlerimle) konuşabilirim.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
9. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
10. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve duygularıma önem veren bir insan (örneğin, flört,nişanlı,sözlü, akraba, komşu, doktor) var.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet
11. Kararlarımı vermede ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.

Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet

12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.
Kesinlikle hayır 1,2,3,4,5,6,7 kesinlikle evet

EK 4: İBO

Lütfen aşağıdaki soruları okuyup her soru için size en uygun olan maddeyi işaretleyiniz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Arada sırada	Çoğunlukla	Çok sık	Devamlı
1. Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?						
2. Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerinizi ihmal ediyorsunuz?						
3. Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?						
4. Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?						
5. Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postalarınızı (e-mail) denetlersiniz?						
6. Ne sıklıkla okula devamınız internette dolay olumsuz etkilenir?						
7. Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne						

yaptığınızı gizlersiniz?						
8. Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikayet eder?						
9. Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz etkilenir?						
10. Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?						
11. Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?						

	Hiçbir zaman	Nadiren	Arada sırada	Çoğunlukla	Çok sık	Devamlı
12. Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?						
13. Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?						
14. Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?						
15. İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?						
16. Kendinizi ne sıklıkla internetteyken “yalnızca birkaç dakika daha” derken bulursunuz?						
17. Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?						
18. İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?						

19. Ne sıklıkla dışarıya çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?						
20. Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlarsınız?						

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Doğum Tarihi : 1990
Medeni Durum bekar: Evli

Eğitim durumu :

2007 İklim koleji mezunu
2012 Bilgi Üniversitesi Psikoloji(ingilizce) mezunu
2014 Uskudar Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans

Yabancı Dil (ler) ve Düzeyi

İngilizce : iyi

Arapça : iyi

İş deneyimi

2008 Birlik Vakfı gençlik-kadın kollarında üyelik
2008 Amerikada Crescant Academy'de 3 haftalık anaokulu öğretmenliği
2009 Oxford çocuk rehabilitasyon merkezi 2 aylık stajyerlik
2009 Ruhsak(ruh sağlığında aktif kadınlar) üyeliği
2011 NP İstanbul noropsikiyatri hastanesi 4 aylık stajyerlik
2012 florya saadet gündürz bakım evi 5 haftalık stajyerlik

Bilimsel yayınlar ve çalışmalar

2009 ikadder derneği 6 ay kanserli hastalara bakım kursu
2011 Psikoloji zirvesi katılım sertifikası
2012 17. uluslararası psikoloji kongresi katılım belgesi
2012 denver testi, Standfor Binet testi eğitimi, CATELL 2A-CATELL3-A testi eğitimi, GESSEL testi, GOOD ENOUGH testi, PEABODY Resim kelime eşleştirme testi, Metropolitan Okul

Olgunlugu Testi,Frostig Gelisimsel -Gorsel algı Testi, Benton Gorsel Bellek Testi, Ankara Gelisim Tarama Envanteri testleri eğitimi